

Lene Øvstebø Opheim

Hvilken betydning har Arena Bekkestua og Allaktivitetshuset Fysak på ungdom?

En kvalitativ studie av ungdoms aktivitet ved to alternative idrettsanlegg.

Masteroppgave i idrettsvitenskap

Seksjon for kultur og samfunn
Norges idrettshøgskole, 2012

Sammendrag

Denne studien ser på de moderne idrettsanleggene Arena Bekkestua og Allaktivitetshuset FYSAK som et sosialt system. Formålet med studien er å belyse betydningen av slike fritidsarenaer med utgangspunkt i følgende problemstillinger:

- Dekker Arena Bekkestua og Allaktivitetshuset Fysak moderne ungdoms behov for en fritidsarena/fritidstilbud?
- Hvilken betydning har disse anleggene for ungdom?

Innhold

Sammendrag.....	3
Innhold	4
Forord.....	6
1. Innledning	7
1.1 Norsk idrettspolitik.....	7
1.1.1 Idrettens egen- og nytteverdi	8
1.2 Anlegg	9
1.2.1 Idrettsanleggenes utvikling.....	9
1.2.2 Anleggspolitik	10
1.3 Bakgrunn for valg av tema.....	11
1.3.1 Anleggsprioriteringer.....	11
1.3.2 Nærmiljøanlegg og alternative anlegg.....	12
1.3.3 Moderne anlegg	13
1.4 Formålet med oppgaven/problemstilling.....	15
1.5 Tidligere forskning	15
1.5.1 Fysisk aktivitet og anleggsbruk i den norske befolkningen.....	16
1.5.2 Fysisk aktivitet blant ungdom i Norge.....	17
1.5.3 Ungdom og deres behov for uorganiserte aktiviteter.....	17
1.6 Oppgavens struktur	18
2. Forståelse av den moderne ungdom	20
2.1 Hva kjennetegner det moderne samfunnet?.....	21
2.1.1 Adskillelse av tid og rom og utleiringsmekanismene	21
2.1.2 Refleksivitet.....	22
2.2 Ungdom i det posttradisjonelle samfunn	23
2.2.1 Hvem er ungdom?.....	24
2.2.2 Forståelse av den moderne ungdom.....	24
2.3 Ungdomskultur	26
3. Teoretisk rammeverk	28
3.1 Begrunnelse for valg av teoretisk utgangspunkt.....	28
3.2 Forståelse av systemteori.....	29
3.3 Idrett som et sosialt system	30
3.4 Idrettsanlegg.....	32
3.4.1 Idrettsanleggene – systemets grenser.....	32

3.4.2	Anleggenes tause forventninger	33
3.5	Oppsummering av systemteori	34
4.	Metode og design	35
4.1	Studiens vitenskapelig tilnærming	35
4.2	Studiens forskningsdesign	36
4.2.1	Forklarende og beskrivende casestudie	36
4.3	Triangulering	37
4.3.1	Utvalg	38
4.3.2	Observasjon	38
4.3.3	Semistrukturert livsverdenintervju	39
4.4	Analyse av data	40
4.5	Kvalitetsvurderinger	41
4.5.1	Reliabilitet og validitet	41
4.6	Etiske aspekt.....	42
5.	Empiriske funn og diskusjon.....	43
5.1	Beskrivelse av de moderne idrettsanleggene	43
5.1.1	Alternative aktivitetsmuligheter	44
5.1.2	Anleggenes utforming	45
5.1.3	Anleggenes organisering	48
5.1.4	Oppsummering – Hva kommuniserer anleggene?.....	52
5.2	Hva kjennetegner brukerne og miljøet ved anleggene?	53
5.2.1	Hvem benytter seg av anleggene?	53
5.2.2	Aktivitet på egne premisser uten prestasjonsjag.....	54
5.2.3	Felles interesser styrker det sosiale fellesskapet.....	56
5.2.4	De ansatte ved anleggene er en naturlig del av ungdomsmiljøet.....	57
5.2.5	Oppsummering – Hva kjennetegner identiteten til anleggene og det uorganiserte idrettssystemet?.....	57
5.3	Avslutning.....	58
5.3.1	Forslag til videre forskning.....	59
	Referanser.....	62
	Vedlegg	69

Forord

Jeg har hatt to spennende, morsomme og ikke minst lærerike år på masterstudiet Idrettsvitenskap – Sport Management ved Norges Idrettshøgskole. Å skrive en oppgave er ikke bare faglig interessant, det er også en prosess hvor man utvikler seg som person. Prosessen fra utvikling av tema og problemstilling til ferdig produkt har vært lang, bestående av både opp- og nedturer. Dette er ikke en enkel prosess og jeg er derfor glad for at jeg har hatt mange rundt meg som har hatt troen på meg, motivert meg og ikke minst sørget for mye latter og moro. Jeg hadde ikke klart å fullføre uten dere, dere fortjener en stor takk. De jeg vil takke er

... min veileder Eivind Skille. Han kommer med gode tilbakemeldinger, og er alltid tilgjengelig for spørsmål. Jeg setter stor pris på hans evne til å få meg til å tro på det jeg gjør, selv når jeg står helt fast og ikke vet hva jeg skal gjøre videre.

... mine gode venner og medstudenter Andreas, Fredrik, Karina Kjell og Simen. Dere står for mange morsomme øyeblikk som jeg ikke ville vært foruten. Hverdagen på NIH har vært mye bedre med dere tilstedet. Jeg vil også takke Karina for gjennomlesning av oppgaven og for nyttige innspill.

... Hanna for gjennomlesning av oppgaven min. Jeg er utrolig glad for at du har tatt deg tid til å lese gjennom oppgaven min opptil flere ganger, og satt deg så grundig inn i oppgaven som du har gjort. Dine konstruktive tilbakemeldinger har bidratt til å heve nivået på oppgaven min. At du har hatt troen på oppgaven har betydd mye og motivert meg.

... hele familien min. Dere har alltid troen på meg, noe som betyr utrolig mye. Jeg hadde ikke klart å fullføre uten deres støtte og motivasjon.

... Eirik min bedre halvdel og hverdagshelt, du betyr alt for meg!

God lesning!

1. Innledning

I idrettspolitisk dokument for 2011-2015 kommer det frem at ungdomsidrett er et av de store satsningsområdene de kommende årene. For å unngå frafall og for å ivareta ungdommens interesser vil idretten at ungdom skal få idrettslige muligheter ut i fra sine egne forutsetninger, de vil utvikle ungt lederskap og gi ungdom mulighet til å ta ansvar for eget idrettsmiljø. I dag ser man at aktivitetsmønsteret til ungdom påvirkes av samfunnets endringer, og gjør det utfordrende for den tradisjonelle idretten å imøtekomme ungdoms behov for tilbud og aktivitet (NIF, 2011). Idretten blir derfor nødt for å fornye seg for å kunne gi et konkurransedyktig tilbud i forhold til de mange og varierte valgmulighetene ungdom står overfor i dag (Rafoss & Tangen, 2009). I min studie ønsker jeg å belyse moderne ungdoms behov for alternative aktivitetstilbud ved å se på bruken av de moderne idrettsanleggene Allaktivitetshuset Fysak og Arena Bekkestua, og vil derfor i kapittel to forklare samfunnets utvikling for å kunne forstå dagens ungdom og deres behov. I følge Staten er disse anleggene representativ for en moderne ungdomskultur ved at de tilrettelegger for brukerne med utgangspunkt i deres egne ønsker og behov (Regjeringen, 2011). Hvilken tilknytning brukerne har til anleggene kan si noe om behovet, tilbudet og viktigheten av slike typer anlegg i et moderne samfunn.

I dette kapitlet vil jeg kort introdusere idrettanleggenes rolle i idretten og samfunnet ved å si noe om norsk idretts- og anleggspolitikk. Videre vil jeg si noe om bakgrunnen for valg av tema, før jeg presenterer studiens formål og problemstilling. Avslutningsvis vil jeg gjøre rede for den tidligere forskning som er gjort på området, og hvordan oppgaven er strukturert.

1.1 *Norsk idrettspolitikk*

NIF, Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, er en monopolisert paraplyorganisasjon som tilrettelegger for idrett og fysisk aktivitet, og blir sett på som en viktig samfunnsaktør. Idrettens bidrar til en bedre folkehelse i samfunnet og er årsaken til at Staten velger å være en økonomisk bidragsyter til idrettens arbeid. Den norske idrettspolitikken visjon er ”idrett og fysisk aktivitet for alle” og har vært

gjeldende siden 1970-tallet (St.meld. nr 14 (1999-2000))¹. Dette betyr at flest mulig skal gis mulighet til å utøve idrett og fysisk aktivitet ut i fra egne ønsker og behov (Idrettspolitisk dokument, 2011-2015). Den viktigste målgruppen i den statlige idrettspolitikken er barn og ungdom, og det skal legges til rette for et allsidig tilbud om idrett og fysisk aktivitet for denne målgruppen (Regjeringen, 2012).

1.1.1 Idrettens egen- og nytteverdi

Årsaken til at idretten får økonomisk støtte fra Staten kan begrunnes nærmere i egen- og nytteverdien av å drive med idrett og fysisk aktivitet (Rafoss & Tangen, 2009; St.meld. nr. 14 (1999-2000)). Ser man tilbake i tid var forsvarsevne og nasjonalfølelse noe Staten anså som viktige nytteverdier, sammen med sunnhet og folkehelse (St.meld. nr 41 (1991-1992)). I dag er idrettens nytteverdi fra Staten sin side særlig knyttet til helseperspektivet. Idrett og fysisk aktivitet er forebyggende helsemessig, og styrker dermed berettigelsen for Statlig støtte (St.meld. nr 14 (1999-2000)). Egenverdien er de positive opplevelsene man oppnår ved å drive med idrett og fysisk aktivitet. Man opplever glede og mestring, får følelse av identitet og tilhørighet, og man lærer viktige norske verdier. NIF og Staten har et gjensidig påvirkningsforhold og jobber mot felles mål. NIF ønsker å fremme samfunnet og dets verdier, og samsvarer derfor med Statens målsetning og deres syn på NIF. I NIF's lov § 1-2. står det at:

Organisasjonen skal være en positiv verdiskaper for individ og samfunn og dermed styrke sin posisjon som folkebevegelse og drivkraft i samfunnet. Organisasjonens arbeid skal preges av frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd. All idrettslig aktivitet skal bygge på grunnverdier som idrettsglede, fellesskap, helse og ærlighet. (Lovdata, 2012)

Idrettens egenverdi bygger på grunnleggende sosiale og kulturelle normer og verdier som samfunnet vårt består av (St.meld. nr 41(1991-1992)). Dette gjør at idretten er en viktig samfunnsaktør, og en viktig arena for barn og unge (St.meld. nr 14 (1999-2000)).

¹ Jeg har tatt utgangspunkt i St.meld. nr. 14 *Idrettslivet i endring*, og ikke den nye St.meld. nr 26 *Den norske idrettsmeldingen*. Dette er fordi St.meld. nr 14 var gjeldene i store deler av masterperioden og ved utarbeidelsen av dette kapittelet.

1.2 Anlegg

Anlegg er en viktig forutsetning for å kunne drive med idrett og fysisk aktivitet, og målsetningen for anleggsutbygging er nettopp det å gi flest mulig anledning til å drive med idrett og fysisk aktivitet (Rafoss & Tangen, 2009). NIF har 2 047 000 medlemskap, og jobber mot visjonen ”idrettsglede for alle” (NIF, 2011). Medlemstallene vitner om at behovet for idrettsanlegg er stort, og det har vært en enorm utvikling i anleggsutbyggingen.

1.2.1 Idrettsanleggenes utvikling

Allerede på begynnelsen av 1900-tallet var Norges Riksforbund for Idræt opptatt av banespørsmålet, grunnet det voksende antall klubber og foreninger, som gjorde at det ble et stort behov for idrettsanlegg rundt om i landet. Idrettsinteresserte utenfor klubber og foreninger, som ungdom, krevde en plass der de kunne utøve idrett og fysisk aktivitet. Denne interessen førte til at hver enkelt kommune fikk ansvar for utbygging av anlegg, men dette var vanskelig grunnet manglende økonomiske ressurser. I 1917 viste imidlertid Staten engasjement rundt idrettsanlegg, etter flere søknader og argumenter fra Riksforbundet, og bevilget midler til dette formålet. Argumentet for utbygging av anlegg var begrunnet med behovet for å ha idrettsplass der man kunne utøve idrett slik vi kjenner den. ”Det er da den blir nyttig slik den skal og må være”, lød argumentet fra Riksforbundet (Rafoss, 2011). Staten stod for den økonomiske støtten, mens idretten tok seg av anleggets utforming og prioritering med hensyn til anleggstype. Det ble et mål om å utarbeide øvelsesplasser og såkalte ”fullmodne” idrettsplasser for å unngå at idretten skulle legge for stor vekt på fotballplasser (Rafoss, 2009). Midlene fra staten førte til 460 idrettsplasser og 60 skibakker i perioden 1922-1933 (Rafoss, 2009).

”Staten var kommet inn som støttespiller for utbygging av anlegg, og selv om bevilgningene til idretten variert, ble det gitt årlige bevilgninger i perioden 1917-1940. Det at bevilgningene til idretten ble mer spesifikke, førte også til konflikter og kompromiss mellom idretten og det offentlige om hvordan anleggfeltet skulle forvaltes” (Rafoss, 2009, s 32).

Et spørsmål om hvilke type anlegg som var støtteberettiget eller ikke, dukket opp da anlegg ble mer spesialisert og tilpasset hver enkelt idrett. På bakgrunn av dette ble Idrettsplasskomiteen opprettet i 1914, samt Riksforbundets ”ønske om å tildele midler til anlegg og få til et mer systematisk planarbeid” (Rafoss, 2009, s 33). Det var

komiteens oppgave å fordele Statens midler til anleggsbygging. Staten ønsket anlegg hvor man kunne drive med flere type idretter, og at kommuner som manglet idrettsplasser, skulle prioriteres. I mellomkrigstiden oppnådde Staten denne målsetningen, og de fleste byer og kommuner hadde et utendørsidrettsanlegg hvor man kunne drive med fotball og friidrett (Rafoss, 2009).

Etter krigen, i 1946 ble Norsk Tipping AS opprettet med det hovedformål at man skulle bygge idrettsanlegg av tippeoverskuddet (Rafoss, 2009). Dette ble en suksess da det i perioden 1967-1987 ble bygd 7000 idrettsanlegg (Rafoss, 2011). De mange anleggene skyltes interessen for å drive med idrett, og det økte behovet for anlegg. I 2007 hadde hele 25800 idrettsanlegg mottatt spillemidler fra Norsk Tipping AS (Rafoss, 2009).

1.2.2 Anleggspolitikk

Idretten blir støttet økonomisk av Staten, der idretten får tildelt 45,5 prosent av overskuddet til Norsk Tipping AS. Overskuddet blir fordelt mellom idrettsformål, kulturformål, og samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner. Disse midlene går til bygging av idrettsanlegg, NIF sentralt og andre formål som Kulturdepartementet finner berettiget (Regjeringen, 2011). Overskuddet til idretten skal først og fremst brukes på anlegg, og "siden 1947 har over halvparten av midlene vært brukt til å finansiere idrettsanlegg" (Rafoss & Tangen, 2009, s 21). Hvilke anlegg som får støtte er avhengig av hvilke type anlegg som skal bygges (Rafoss & Tangen, 2009). Forutsetningen for å kunne søke om midler er at anlegget er en del av den kommunale planen for idrett og fysisk aktivitet, og at det er åpent for allmenn idrettslig virksomhet (KUD, 2011). Det er tre anleggs kategorier som kan søke om tilskudd. Disse anleggs kategoriene er ordinære anlegg - "anlegg for organisert idrett og fysisk aktivitet" (KUD, 2011, s 12), nærmiljøanlegg - "anlegg eller område for egenorganisert fysisk aktivitet, hovedsakelig beliggenhet i tilknytning til bo og/eller oppholdsområder. Med nærmiljøanlegg menes kun utendørsanlegg" (KUD, 2011, s 38). Den siste anleggs kategorien er anlegg for friluftsliv i fjellet eksempelvis hytter til overnatting, sikringshytter, samt ulike former for løypetiltak (KUD, 2011, s 42). Det er de tradisjonelle anleggene (ordinære anlegg) utformet for trening og konkurranseidrett som har mottatt mesteparten av spillemidlene (Rafoss & Tangen, 2009; Rafoss, 2011), og dette kjennetegner også de anleggene som er blitt bygget opp gjennom årene i Norge.

1.3 Bakgrunn for valg av tema

I artikkelen ”Full fart i feel good-miljøene” basert på forskningen til Reidar Säfvenbom ved Norges Idrettshøgskole fremkommer det at behovet for tilrettelegging av selvorganisert aktivitet er tilstedet. Säfvenbom mener at variasjonen i aktivitetstilbudene bør økes og påpeker at alternative idrettsanlegg bør prioriteres mer og få midler på lik linje med den organiserte idretten:

”Regnestykket er enkelt. Det koster 40 millioner å bygge en idrettshall, og 2 millioner i året å drifte den. Men bare halvparten av 15-16-åringene finner seg til rette i idrettshallen. Ingen bruker 40 millioner på aktivitetsanlegg som passer for dem som velger seg bort fra tradisjonelle idretter” (Johansen, 2012).

Säfvenbom mener ikke at man skal kutte i midler til idrettsanlegg, men synes det er urettferdig at fordeling av midler bare gagnar halvparten av den norske ungdommen (Johansen, 2012). De som ikke er medlem av den tradisjonelle idretten, men foretrekker å drive med selvorganisert aktivitet og være en del av det Säfvenbom kaller for ”feel good-miljøene”, tilhører en global ungdomskultur. ”Feel good-miljøene” kjennetegnes av gjennomgående holdninger til aktiviteten om at ”det er lett” og ”du må gå for det”, og det er hele tiden et stort ønske blant ungdommene av disse miljøene å utvikle ferdighetene sine. De henter inspirasjon ved å se på andre på tvers av landegrensene gjennom blant annet YouTube. Disse miljøene er ikke styrt av trenere eller faste treningstider, og ungdommen er selvdreven og har høy indre motivasjon, noe som gjør at dem holder på med aktiviteten lengre enn andre utøvere. Säfvenbom mener dette er god grunn til at disse miljøene bør få offentlig støtte parallelt med den organiserte idretten (Johansen, 2012). Dette poenget underbygges i forskningen til Sisjord (1993), Græsdal (2000) og Eidheim (1998) som alle tar for seg ungdom, deres forhold til idrett og alternative idrettsarenaer. Dette kommer jeg tilbake til under avsnittet tidligere forskning.

1.3.1 Anleggsprioriteringer

”Den organiserte idretten, og spesielt fotball, synes å ha hegemonisk makt til å definere hva som er gode og riktige idrettsanlegg for den norske befolkningen” (Tangen, 2007, s 61). Dette skyldes nok idrettens rolle i samfunnet, og deres bidrag til befolkningens, spesielt barn og unges, fysiske aktivitet. Man ser at behovet for anlegg og fysisk aktivitet har endret seg i takt med resten av samfunnet, og hva som er gode og riktige

idrettsanlegg må sees med nye øyne. Hvordan kan man tilrettelegge og dekke behovene for fysisk aktivitet for de som ikke er medlem av den organiserte idretten? Man må ta stilling til hvilken funksjon anleggene har, og ta utgangspunkt i anleggenes forventninger til brukerne, og videre spørre om dagens idrettsanlegg dekker de behovene befolkningen, og spesielt ungdom, har for anlegg og fysisk aktivitet i vårt moderne samfunn (Tangen, 2007).

Statens overordnede målsetning er som nevnt *idrett og fysisk aktivitet for alle*, og staten vil at

”den samlede anleggsmassen skal gi flest mulig anledning til å drive idrett og fysisk aktivitet. Anleggsmassen bør tilpasses aktivitetsprofilen i befolkningen. Den statlige anleggspolitikken skal bidra til at befolkningen har et bredt spekter av lokalt forankrede aktivitetstilbud, både i regi av den frivillige og medlemsbaserte idretten og gjennom muligheten for egenorganisert aktivitet”. (St.meld. nr. 14 (1999-2000), s 37)

For at visjonen for statlig idrettspolitikkk ”*idrett og fysisk aktivitet for alle*” skal bli til virkelighet, må man ha et sted å utøve idrett og fysisk aktivitet. Derfor blir idrettsanleggene prioritert når Staten fordeler spillemidler til idretten (Rafoss & Tangen, 2009). Dette er en bra målsetning fra staten sin side, men dette betyr ikke at det blir lagt til rette for ”*idrett og fysisk aktivitet for alle*”. Det er viktig at man i ”fremtiden fokuserer på å bygge anlegg som sikrer et større mangfold av aktiviteter” (St.meld. nr 14, s 49 (1999-2000)), for å nå *alle* og spesielt ungdommen.

1.3.2 Nærmiljøanlegg og alternative anlegg

Nærmiljøanlegg og alternative anlegg bidrar til et større mangfold av aktiviteter tilpasset vårt moderne samfunn. Eksempler på anlegg kan være ballbinger, ”åpen hall” - tilbud, badeanlegg og moderne idrettsanlegg der moderne aktiviteter som for eksempel rullebrett, BMX-sykling, parkour og dans er representert. ”Nærmiljøanleggene skiller seg fra storparten av idrettsanleggene ved at de ikke er spesielt tilrettelagt for organisert konkurranseidrett. Målsetningen for disse anleggene er at det skal være allment tilgjengelig og beregnet for egenorganisert fysisk aktivitet” (St.meld nr 14, s 47 (1999-2000)). Disse anleggene er tilknyttet lokalmiljøene, og er nærmest en utfordrende lekeplass. ”...for ungdom vil nærmiljøanleggene fremstå som det mest sentrale virkemiddelet for å sikre ungdommers muligheter for variert og utfordrende fysisk

aktivitet” (St. meld. nr 14, s 48 (1999-2000)), men ungdom ser ikke på en utfordrende lekeplass som tilfredsstillende. Derfor vil

”ungdommens behov for anlegg beregnet for egenorganisert aktivitet ofte fremstår som forskjellig fra barns behov, både når det gjelder innhold og mestringsgrad. NIF har i den forbindelse lansert begrepet ”multianlegg for ungdom”, en videreføring av dagens nærmiljøanlegg. Multianlegget er en arena der det legges vekt på kreativitet i sammensetning av aktiviteter. Det fokuseres ikke på konkurranse og resultater, men på mestring kombinert med det sosiale” (St. meld. nr 14, s 48 (1999-2000)).

Dagens ungdom har behov for multianlegg fordi de faller fra den organiserte idretten på grunn av de ikke lengre synes det er gøy, fokuset på konkurranse ødelegger, samt at ungdom har behov for frihet, noe de ikke får i et voksenstyrt miljø slik som den organiserte idretten (Sisjord, 1993; Skille, 2006). Samfunnet globaliserte krefter fører til dette, og individualisering av individet kan være en forklaring på dette (Ziehe, 1994; Krange, 2004).

1.3.3 Moderne anlegg

For å oppnå Staten sin målsetning må man utvikle anlegg som tilfredsstillende ungdoms behov for utfordringer og variasjon (St.meld. nr. 14 (1999-2000)). Det er bygget syv moderne anlegg som er ment som nye arenaer for barn og unge, deriblant Arena Bekkestua og Allaktivitetshuset Fysak. I min studie skal jeg ta for meg disse to anleggene fordi dette er idrettsanlegg basert på ungdommers premisser. Moderne ungdomskultur er lagt til grunn ved utforming av begge anleggene (Regjeringen, 2011). Felles for anleggene er at de legger til rette for ungdom og sørger for at de har en sosial møteplass. I min studie ønsker jeg å finne ut om anleggenes forventninger stemmer overens med ungdoms ønsker og behov. Jeg vil i det følgende gjøre kort rede for de to anleggene.

Arena Bekkestua

Arena Bekkestua ligger i Bærum kommune, og drives av ungdomstjenesten i kommunen. Kommunen så behovet for et tilbud for skating hele året, da et annet anlegg i kommunen Bekkestua rullebrettanlegg var en stor suksess med mange brukere. I 2002 var 96 ungdommer i alderen 10-25 år samlet for å komme med ideer til hva et innendørsanlegg kunne inneholde. Det kom inn mange ideer og det ble utarbeidet et

forslag som ble sendt inn i forbindelse med en idékonkurranse som Kultur- og kirke departementet stod for. Arena Bekkestua vant konkurransen for beste ide til innendørsanlegg, der premien var finansiering av inntil 50 prosent av byggekostnadene. Dette gjorde at kommunen i 2005 bestemte seg for å bygge anlegget (Bærum kommune, 2011). Anlegget var ferdigstilt i 2006, og åpnet i september samme år (Regjeringen, 2008a). Anlegget er et ”utradisjonelt multianlegg... som forener det beste fra nye kulturelle uttrykk og nye idrettsaktiviteter” (Regjeringen, 2008a, s 1). Arena Bekkestua er et moderne anleggskonsept der skatebord, rulleskøyter/inline og BMX-sykling er aktivitetene som står i fokus, men det er også andre former for aktiviteter som foregår på anlegget som representerer dagens ungdomskultur.

Allaktivitetshuset Fysak

Allaktivitetshuset Fysak ligger på Slettebakken i Bergen kommune, og er en del av Idrettservice, en avdeling, i kommunen (Bergen kommune, 2011). Kommunen jobber kontinuerlig med brukerne av anlegget for å utvikle anlegget slik at det er forenelig med brukernes ønsker og behov. Anlegget var ferdigstilt høsten 2007, og hadde offisiell åpning 1.oktober 2007 (Regjeringen, 2008b, s 1). I løpet av første halvår av 2009 ble det bygget en ny skatepark som stod ferdig sen vår/tidlig sommer samme år, som blir klassifisert som landets beste innendørs skatepark (Bergen kommune, 2009).

”Allaktivitetshuset Fysak er et moderne anlegg som retter seg mot barn og ungdom som ikke føler seg hjemme i den organiserte idretten. Anlegget tilbyr fysisk aktivitet med utgangspunkt i dagens ungdomskultur” (Regjeringen, 2008b, s 1). Aktivitetene som tilbys ved anlegget er mange og varierte. Et stort utendørs sandbasseng gir muligheter for sandvolleyball, sandfotball og sandhåndball. Videre har man muligheter der man kan stå på skatebaord, inline eller BMX. Hallen består også av en fleksihall hvor man kan utøve eksempelvis dans, kampsport og aerobic. Anlegget rommer også et stort aktivitetsrom hvor man kan klatre eller benytte seg av en stor hoppemadrass av luft. Det er også muligheter for å benytte seg av en bordtennishall. I tillegg til dette består anlegget av en nettkafé hvor man kan være sosiale. (Regjeringen, 2008b, s 1)

1.4 Formålet med oppgaven/problemstilling

I dette forskningsprosjektet skal jeg se på ungdom og deres tilknytning til disse to arenaene, og belyse viktigheten av arenaene og det fritidstilbudet disse anleggene gir ungdom. Jeg har derfor valgt følgende problemstillinger:

- Dekker Arena Bekkestua og Allaktivitetshuset Fysak moderne ungdoms behov for en fritidsarena?
- Hvilken betydning har disse anleggene for ungdom?

For å kunne finne ut om anleggene dekker ungdoms behov for en fritidsarena må jeg ta utgangspunkt i hva som kjennetegner den moderne ungdom og ungdomskultur. Hva som kjennetegner brukerne, og mangfoldet av brukere, sier meg om anleggene er representativ for dagens ungdom. Ved å se på aktiviteten hos brukerne finner jeg ut hvilke motivasjon som ligger bak bruken av anleggene, og også hvilke behov brukerne har. Hvilken betydning anleggene har for ungdom finner jeg ved å se på ungdomskulturen og miljøene på anleggene. Neste avsnitt om tidligere forskning på dette området viser hvordan jeg angriper temaet mitt og hvordan jeg vinkler det i studien min.

1.5 Tidligere forskning

Befolkningen, deres fritid og deres forhold til idrett, fysisk aktivitet og bruk av idrettsanlegg er et tema av stor interesse og som det er forsket mye på. Mye av denne forskningen er rettet spesielt mot ungdom. Dette er et omfattende tema der det er gjort flere studier med ulike innfallsvinkler. Det er studier og undersøkelser som tar for seg temaet på generell basis, der omfanget av befolkningens fysiske aktivitet og bruk av anlegg studeres (Breivik & Vaagbø, 1998; Breivik et al., 2011; Rafoss & Breivik, 2009; Dølvik, Danielsen & Hernes, 1988). Mer spesifikt finner man studier som er rettet mot ungdom, deres fritids- og aktivitetsvaner, samt deres motiver og holdninger til organisert idrett og fysisk aktivitet (Seippel, Strandbu & Aaboen Sletten, 2011). Studier med fokus på ungdom og deres behov for tilrettelegging av alternative aktivitetsmuligheter til den organiserte idretten har økt de senere årene, og er et veldig aktuelt forskningstema på grunn av samfunnets kontinuerlige utvikling (Sisjord, 1993; Eidheim, 1998; Græsdal, 2000; Skille, 2006).

1.5.1 Fysisk aktivitet og anleggsbruk i den norske befolkningen

Fellestrekkene for funnene i de generelle studiene på feltet er at det er så mange som en fjerdedel av befolkningen som er i lite eller ingen aktivitet. Videre sier studiene at av den voksne befolkningen som er i aktivitet er det flest som driver med egenorganisert aktivitet som ikke krever tilretteleggelse, eksempelvis friluftaktiviteter og egenorganisert utholdenhets- og styrketrening (Breivik & Vaagbø, 1998; Breivik et al., 2011; Rafoss & Breivik, 2009; Dølvik, Danielsen & Hernes, 1988). Disse funnene viser at av den voksne befolkningen driver flertallet med egenorganiserte aktiviteter, noe som viser at det er viktig å tilrettelegge for denne typen aktiviteter, så vel som den organiserte idretten. I Breivik og Vaagbøs rapport *”Utvikling i fysisk aktivitet i den norske befolkningen 1985-1997”* kommer det frem at ungdommers motiver for å trene er å ha det gøy/moro. Tall fra undersøkelsen peker videre på at det i ungdomsårene mellom 17 og 20 år er da det er størst sjanse for å bli inaktiv (Breivik & Vaagbø, 1998). Dette kan skyldes at ungdom ikke lenger synes det er gøy/moro å drive med organisert idrett, og det er da viktig å tilrettelegge for egenorganisert aktivitet for å unngå inaktivitet blant ungdom. Breivik og Vaagbø (1998) sier at utfordringene for den norske idretten i fremtiden blir å tilrettelegge for alle, og ta hensyn til at folks motiver for å trene ikke er rettet mot konkurranse eller risiko, men glede og sosialt fellesskap. Idretten må fange opp folks behov som stadig dekkes ved at de trener alene, sammen med venner eller familie og i private treningsstudioer. En annen utfordring for idretten er å være mer nyskapende og oppfinnsom når det gjelder ny tilrettelegging, og nye aktivitetsformer grunnet folks ulike verdier (Breivik & Vaagbø, 1998). Man finner likheter i rapporten *”Fysisk aktivitet; omfang, tilrettelegging og sosial ulikhet”* der man ser at de private treningssentrene har hatt en sterk vekst, mens aktiviteten i idrettslag har stagnert. Om man skal motivere for økt aktivitet må man ta hensyn til motivene befolkningen har for å trene, og være mer presis med enkelte grupper, som for eksempel ungdom som faller fra den organiserte idretten. Utviklingen man ser i samfunnet der den fysiske formen går ned, mens gjennomsnittsvekten går opp, gjør at målet bør være å øke den samlede aktiviteten i befolkningen. Hvis målet er å øke helserelatert fysisk aktivitet for bredere grupper i befolkningen er det neppe grunnlag for å bygge flere fotballbaner og idrettshaller (Breivik et al., 2011). Det er en nedgang i bruk av tradisjonelle konkurranseanlegg og hovedtyngden av trening og mosjon skjer utenfor idrettsanleggene, løsningen er derfor ikke å bygge flere slike anlegg (Rafoss & Breivik, 2009; Dølvik, Danielsen & Hernes, 1988).

1.5.2 Fysisk aktivitet blant ungdom i Norge

Det finnes omfattende kartleggingsundersøkelser og rapporter som ser på utviklingen og endringene i ungdoms idretts- og friluftaktiviteter, deriblant rapportene *”Ungdom, idrett og friluftsliv. Skillelinjer i ungdomsbefolkning og endringer fra 1992 til 2002”* og *”Ungdom og trening. Endringer over tid og sosiale skillelinjer”* (Seippel, Strandbu & Aaboen Sletten, 2011). De viktigste hovedtrekkene fra kartleggingsundersøkelsene er at norske ungdommers aktivitetsnivå er stabilt i tidsrommet 1992-2011, men at formene for aktivitet har endret seg hos ungdom. Begge studiene kommer frem til at det er en nedgang i andelen unge som er medlem av idrettslag, mens det har vært en økning i andelen som trener på treningssenter. Den mest utbredte treningsformen for ungdom, egentrening, har et jevnt høyt aktivitetsnivå, men er synkende utover i ungdomstiden. Man ser en motsatt tendens ved trening på treningssenter, da aktiviteten øker utover i tenårene (Seippel, Strandbu & Aaboen Sletten, 2011). Disse studiene viser at ungdom endrer aktivitetsvaner med hvordan samfunnet utvikler seg, og man ser det er en nedgang i andel unge som er medlem av idrettslag. Det er derfor viktig å legge til rette for egenorganisert aktivitet, for kanskje å unngå synkende aktivitetsnivå utover i ungdomstiden.

1.5.3 Ungdom og deres behov for uorganiserte aktiviteter

Moderne aktiviteter, som skateboard, tricking, parkour m.fl. er populære blant dagens ungdom, og er sammen med andre selvorganiserte aktiviteter, blitt et alternativ til den organiserte idretten. Man har sett dette tidligere, og behovet for aktiviteter og tilrettelegging av disse aktivitetene øker i dagens samfunn. Hvorfor ungdom slutter med den organiserte idretten, og hvorfor det dermed er behov for alternative idrettstilbud blant ungdom kan man få en bedre forståelse av å se på forskningen på området (Sisjord, 1993; Eidheim, 1998; Græsdal, 2000; Skille, 2006).

Felles for disse studiene er at man ser at idrettens fokus på konkurranse, prestasjoner og resultater er faktorer som fører til at ungdom velger å slutte med organisert idrett (Sisjord, 1993; Eidheim, 1998; Græsdal, 2000; Skille, 2006), samt behovet og ønsket om frihet og et ønske om ikke å være en del av et voksenstyrt miljø (Skille, 2006). I Sisjords doktoravhandling *”Idrett og ungdomskultur. Bø-ungdom i tall og tale”* er noen hovedfunn knyttet til problemstillingene *”Hvilke forhold ved idrettsdeltakelse kan forklare at noen slutter med idrett, mens andre fortsetter?”* og *”Hvilken betydning har*

idrett i ungdomskulturen?”, som bidrar til å skape en forståelse av betydningen av hvorfor ungdom velger å slutte med organisert idrett, og hva som bør tas hensyn til ved tilrettelegging av alternative aktivitetstilbud. Sisjord har funnet at årsakene til at noen slutter med idrett, mens andre fortsetter er knyttet til opplevelsen ungdommen har med den organiserte idretten. Faktorer som trivsel, mestringsaspektet, følelsen av å lykkes og få det til, er avgjørende for om ungdom fortsetter med organisert idrett eller ikke. Det sosiale og prestasjonsangst spiller også en vesentlig rolle for om ungdom fortsetter eller ikke (Sisjord, 1993). Dette viser at det er viktig å legge til rette for prosjekter som *Storbyprosjektet* og *”Åpen hall”-tilbud* som kjennetegnes av at det er lavterskeltilbud, aktiviteter som fokuserer på å mosjonere og være i bevegelse, man er opptatt av at ungdommen skal ha det gøy, og man styrer aktiviteten selv (Eidheim, 1998; Græsdal, 2000). I evalueringen av Storbyprosjektet fant Eidheim (1998) ut at

de åpne lavterskeltilbudene har et høyt deltakerantall, og de synes å favne vidt og appellere til et bredt spekter av barn og unge. Aktivitet i regi av idrettslag og klubber ser fort ut til å lede til en prosess hvor det etter hvert blir stigende krav til regelmessig, økende prestasjonskrav og deltakelse i serier og konkurranser som en del av konseptet. Det at de ulike aktivitetstiltakene har ulik terskel for deltagelse får systematisk betydning for hvem som blir med. Det viser seg at jo mer ferdighets- og utstyrskrevene forutsetninger for deltagelse en aktivitet har, jo svakere oppslutning vil det etter hvert bli. Jo mer institusjonalisert og formaliserte forutsetninger for deltagelse i form av lagdannelser og forventninger/krav om regelmessig oppmøte, prestasjoner etc. jo færre vil etter hvert slutte opp mot det. (s 68)

Græsdal (2000) har også funnet ut at ungdom gjerne vil drive med idrett, men ikke i form av det som kreves i den organiserte idretten. Den uorganiserte idretten og ulike former for selvorganisert aktivitet er en viktig del av ungdomskulturen fordi den er utviklet på ungdommers egne premisser og er med på å skape en ramme for det sosiale liv i ungdomsmiljøet (Sisjord, 1993). Disse studiene viser at det er behov for alternative aktivitetstilbud til den organiserte idretten, og at det er viktig å legge til rette for disse anleggene.

1.6 Oppgavens struktur

Jeg har i dette kapitlet aktualisert temaet mitt, begrunnet valg av tema og presentert tidligere forskning på området. I de to kommende kapitlene vil jeg presentere det teoretiske rammeverket som er lagt til grunn for studien. I kapittel to vil jeg gi en forståelse av den moderne ungdom for å forstå deres behov, og i kapittel tre ser jeg på

anleggene som et sosialt system for å finne ut hvorfor anleggene tas i bruk. I kapittel fire redegjør jeg for studiens metode; hvordan jeg har gått frem for å finne svar på mine problemstillinger. I det femte og siste kapitlet legger jeg frem og diskuterer mine empiriske funn opp mot studiens teoretiske rammeverk for å kunne besvare studiens problemstillinger. En forståelse av den moderne ungdom og anleggene som et sosialt system vil sammen med de empiriske funnene gi forklaring på hvorfor anleggene tas i bruk, hva som kjennetegner brukerne og deres aktivitet og hvorvidt anleggene og miljøet ved anleggene representerer en moderne ungdomskultur.

2. Forståelse av den moderne ungdom

I dette kapittelet skal jeg forklare hva som kjennetegner det moderne/posttradisjonelle samfunnet, den moderne ungdom og hvordan samfunnets utvikling påvirker ungdom. Jeg vil også se på ungdomskultur(er), samt fremme viktigheten av en sosial arena i ungdomsårene. Denne rammen underbygger hvorfor det er viktig å tilrettelegge for moderne ungdom som interesserer seg for selvorganiserte aktiviteter. Samfunnets konstante endringer påvirker oss individer og våre behov. Hva som kjennetegner samfunnet og det sosiale livs unike utvikling skal jeg forklare nærmere med utgangspunkt i Giddens institusjonelle analyse av det posttradisjonelle samfunnet. Ungdom må studeres i forhold til kulturelle og sosiale utviklingstendenser i samfunnet fordi disse påvirker ungdomstiden (Nielsen, Højholdt & Simonsen, 2004). Derfor vil jeg bruke Giddens analyse, samt ungdomslitteratur, for å skape en forståelse av den moderne ungdom.

Vårt moderne samfunn, det posttradisjonelle samfunn, kjennetegnes av en konstant endring hvor aspekter ved det sosiale liv styres av globale påvirkninger, og hvor de tradisjonelle verdiene i samfunnet forvitrer (Giddens, 1991). Individens bruk av kommunikasjonsteknologi som for eksempel internett fører til at de globale påvirkningene styrer oss, grunnet muligheten til å kommunisere med hverandre over landegrensene. I dag kan man lese de samme nyhetene, gjøre transaksjoner av penger mellom kontinenter, snakke med hverandre gjennom sosiale medier og få inspirasjon fra hverandre bare ved hjelp av noen tastetrykk. Globalisering er blitt et kjennetegn ved den tiden vi lever i og fører til fri flyt av kapital og informasjon. Det skapes med andre ord en verden av uttalige valgmuligheter for individer sammenlignet med tidligere. Man er ikke lenger knyttet til bare det lokale samfunnet, men også til den globale verden (Heggen, Myklebust & Øia, 2001). Gjennom ulike medier formidles den globaliserte virkeligheten. Dagens unge vokser opp i et samfunn hvor den ”lokale kulturpåvirkning og identitet blir svekka både ved at de kulturelle særprega blir svakere, og ved at lokale arenaer for samhandling mister betydning” (Øia & Fauske, 2010, s 278). De mange valgmuligheter og mangel på sterke føringer fra den lokale kulturen og den lokale identiteten gjør at ungdom som vokser opp i dag må orientere seg i et globalt rom av usikkerhet (Kvello, 2008; Øia & Fauske, 2010). Ungdom har økt frihet sammenlignet med tidligere generasjoner på grunn av valgmulighetene de står overfor (Heggen,

Myklebust & Øia, 2001). Ziehe (1994) anvender begrepet ”kulturell frisetting” for å beskrive sider ved denne samfunnsmessige tilstanden, og sier at det handler om en ”frigjørelse från bindningar till traditioner” (s.37). Dette skal jeg forklare nærmere.

2.1 Hva kjennetegner det moderne samfunnet?

Giddens forklarer samfunnets dynamiske karakter med utgangspunkt i de tre elementene; adskillelse av tid og rom, utleiringsmekanismer og refleksivitet (Giddens, 1990; Giddens, 1991; Kaspersen, 2001). Adskillelse av tid og rom og utleiringsmekanismene henger sammen og endrer det sosiale liv, mens refleksivitet er et resultat av disse to elementene (Giddens, 1991).

2.1.1 Adskillelse av tid og rom og utleiringsmekanismene

Innledningsvis gav jeg uttrykk for at de globaliserende tendensene er avgjørende for de dynamiske påvirkningene i samfunnet vårt. Globalisering er et uttrykk for fundamentale aspekter av tid – rom utstrekninger. Tiden er standardisert og globalisert, og mesteparten av individers sosiale interaksjon foregår ikke lenger på samme tid og samme sted. Ved hjelp av dagens teknologi utvides våres rom (space) som gjør at man kan befinne seg i samme rom (space), uten å være på samme sted (lokalt) (Kaspersen, 2001). Et eksempel på dette er ungdommers kommunikasjon via sosiale medier. Kommunikasjon dem i mellom bryter tid-rom sammenhengen. Man trenger ikke lenger stå ansikt til ansikt for å kommunisere med hverandre. Ungdommer sitter i dag på hvert sitt sted (lokalt) og kommuniserer med hverandre ved hjelp av teknologiske verktøy og sosiale medier. Disse verktøyene gjør at ungdommen befinner seg i samme rom (space), uten at de er på samme sted (lokalt). Denne type kommunikasjon gjennom teknologiske verktøy er et resultat av utleiringsmekanismene, og fører til at sosiale relasjoner ”løftes ut” av lokale sammenhenger. Forutsetningen for utleiringsmekanismene er tid-rom adskillelsen (Kaspersen, 2001). Giddens skiller mellom de to utleiringsmekanismene symbolske tegn og ekspertsystemer som til sammen kalles abstrakte systemer (Giddens, 1990; Giddens, 1991). Symbolske tegn er utvekslingsmedier, et selvstendig system, som flytter seg mellom individer og institusjoner. Ekspertsystemer er kunnskapssystemer som gjør det mulig å løfte sosiale relasjoner ut av lokale sammenhenger. Et eksempel på utleiringsmekanismer og hvordan de påvirker samfunnet er penger (symbolsk tegn) og det teknologiske datasystemet og internett (ekspertsystem). Symbolske tegn og ekspertsystem øker individs bevegelsesradius ved at man via for eksempel en

datamaskin, internett og penger kan ”bevege” seg fritt omkring i den globale verden i motsetning til tidligere. Dette fordi hvis man har penger til å kjøpe en datamaskin og internett har man mulighet til å ”bevege” seg og være en del av den globale verden. De abstrakte systemene utstrekker sosiale systemer på tvers av tid og rom (Giddens, 1990; Giddens, 1991; Kaspersen, 2001). De sosiale systemers utleiringsmekanismer er derfor årsaken til at sosiale relasjoner ikke lengre begrenses til lokalsamfunnet, men blir løftet ut av den lokale interaksjonskonteksten (Kaspersen, 2001). Moderniteten og dens adskillelse av tid og rom skyver, sammen med utleiringsmekanismene det sosiale liv ut av grep. Dette er utgangspunktet for det tredje elementet, refleksivitet (Giddens, 1990; Giddens, 1991).

2.1.2 Refleksivitet

Refleksivitet kan defineres som regelmessig bruk av viten. Utdanningssystemets rolle i samfunnet og samfunnets massekommunikasjon gjør at individer har mer omfattende kunnskap enn tidligere og en enorm tilgang til informasjon. Dette gir oss et bedre grunnlag for å ta gjennomtenkte valg. Giddens skiller mellom to former for refleksivitet. Den ene er det allmenne trekket ved all menneskelig handling. Den andre er særegen for dagens samfunn fordi det foregår en refleksivitetsprosess, både på et institusjonelt og personlig nivå (Giddens, 1991; Kaspersen, 2001). I dag er ikke vår refleksivitet knyttet til tradisjoner, men til fornuft. Et eksempel på dette er refleksivitet blant ungdom i forhold til dere valg om å konfirmere seg i kirken eller ikke. Mange unge begrunner valget om å konfirmere seg i kirken med at det er en familietradisjon, men det er stadig flere i dagens samfunn som ikke baserer sitt valg på familietradisjonen, men på sitt eget gjennomtenkte valg. Det er trolig flere ungdommer i dag, enn tidligere, som ikke vil eller som ikke vet om de vil konfirmere seg i kirken, og velger derfor å ikke konfirmere seg i kirken. Dette viser at ungdommer tenker gjennom valgene de gjør, og at handlingene deres baseres på fornuft og ikke tradisjoner. Poenget er at samfunnets vitenskap baseres ikke på tradisjonell kunnskap, den baseres på fornuft. Samfunnets sikker viten baseres på fornuft, men kan man stole på vitenskapen? På grunn av all den tilgangen man har til forskjellig type informasjon om samme fenomen er det vanskelig å vite hva som er sant og ikke. Våres refleksivitet skaper en grunnleggende usikkerhet om hva som er sann vitenskap og ikke. Et eksempel på dette som er veldig utbredt i vårt samfunn er vitenskap rundt trening, kosthold og slanking. Den ene dagen får vi vite at frokost er det viktigste måltidet i løpet av dagen, mens en annen dag får vi vite at det er

bare å kutte frokosten helt (Giddens, 1991; Kaspersen, 2001). Refleksivitet gjør at alle sosiale former og handlinger kontinuerlig blir utsatt for tvil og endring (Giddens, 1991; Kaspersen, 2001; Øia & Fauske, 2010). Denne tvilen er et vesentlig trekk ved det moderne mennesket, og skaper konsekvenser for vår identitet (Giddens, 1991; Kaspersen, 2001)

Samfunnets modernitet og de endringene moderniteten fører med seg påvirker individers tilværelse og selvet. Moderniteten kjennetegnes ved globale påvirkninger, men også av personlige disposisjoner. Selvet er ikke et passivt vesen som er bestemt av påvirkninger utenfra. Individer skaper deres egen selvidentitet med utgangspunkt i de valgene de tar, og bidrar til globale sosiale påvirkninger gjennom deres handlinger, uansett hvor lokal konteksten er (Giddens, 1991). Under vilkår med usikkerhet og mange valgmuligheter er begrepet tillitt av stor betydning. Tillitt er et grunnleggende fenomen for personlighetsutvikling og har betydning for utleiringsmekanismene og de abstrakte systemene. Tillitt er et middel i interaksjon med de abstrakte systemene fordi selvets refleksive prosjekt skapes ved å filtrere ut mangfoldet av valgmuligheter gjennom de abstrakte systemene (Giddens, 1991).

2.2 Ungdom i det posttradisjonelle samfunn

Ungdom vokser opp i et samfunn der de sosiokulturelle rammene endrer seg raskt og dyptgående. Samfunnet kjennetegnes av en kulturell frisetting og demontering av verdier (Ziehe, 1994). Fra å være et tradisjonsbasert samfunn der de unge lærte av de eldre, er det nå slik at de ulike aldersgruppene lærer av hverandre, der tendensene går i retning av at det er de eldre som lærer av de unge (Strandbu & Øia, 2007). Ziehe (1994) peker på tre utviklingstrekk ved dagens sosiokulturelle rammer. For det første er ungdom mer selvstendig enn tidligere. Samfunnet legger opp til at det er greit at relasjonene til foreldre brytes opp tidligere enn før, og peker på at jevnaldrer kulturer og voksenverden utenfor familien former ungdom tidligere og i større grad enn før. For det andre er muligheten til seksuelle relasjoner ikke lengre et skille mellom ungdomstid og voksenliv. I dag hender det at mange ungdommer har flere seksuelle erfaringer enn sine foreldre. For det tredje legger det globale samfunnet til rette for at ungdommer kan se og oppleve ulike former for livsstiler. Det er umulig å unngå ulike former for livsstiler på grunn av det offentlige og massemedienes påvirkninger. Dette fremtvinger valg basert på hva den globale verden uttrykker (Ziehe, 1994). Ungdom vokser opp

under særskilte betingelser som varierer og endrer seg fra generasjon til generasjon. De kulturelle kjennetengene i samfunnet gir mulighet til å eksperimentere med nye roller, og tilrettelegger derfor for at man i ungdomstiden er tilskrevet en uansvarlighet. Dette er en fase av livet hvor man leter etter sin identitet (Ziehe, 1994; Sisjord, 1993; Strandbu & Øia, 2007). Ungdommers erfaringer former dem, og det er deres direkte relasjon til storsamfunn, mediesamfunn, jevnaldrende og seg selv, som utgjør ramme og basis for utvikling av deres identitet og kultur (Strandbu & Øia, 2007).

2.2.1 Hvem er ungdom?

For å kunne studere ungdom og få en forståelse av ungdom, må man først definere ungdomsbegrepet. ”I forståelsen av hva som kjennetegner den moderne tenåring eller ungdom, krysses ulike perspektiver” (Øia & Fauske, 2010, s 47). Sisjord (1993) sier at den engelske betegnelsen *adolescence*, som betyr modning eller det å vokse og bli moden, er en passende definisjon på ungdom i vårt samfunn. Denne betegnelsen tar utgangspunkt i det fysiologiske som handler om puberteten, det psykologiske som tar for seg hvordan man utvikler seg som person, og sosialt som går på ungdoms status og rolle i samfunnet (Sisjord, 1993). Man kan avgrense ungdom med utgangspunkt i alder, og da brukes begrepet tenåring som en definisjon på ungdom, og gjelder alle årene som slutter på –ten (Sisjord, 1993). Ungdom sees på ut i fra mentalitet eller sinnstilstand, eller alder – enten ut fra biologisk og psykisk modning knyttet til puberteten eller ut i fra sosial status eller rolle (Øia & Fauske, 2010; Nielsen, Højholdt & Simonsen, 2004). Å være ungdom er en livs fase mellom barndom og voksen, og starter i puberteten og slutter når man har etablert en voksentilværelse med egen bolig og når man starter å etablere egen familie. Skillet mellom barn, ungdom og voksen er ikke like tydelig i dagens samfunn som det var før, og ungdomstiden er forlenget mye på grunn av utdanningssystemet (Nielsen, Højholdt & Simonsen, 2004; Øia & Fauske, 2010). En grunn til at skillet ikke er så tydelig er at samfunnet vårt i stor utstrekning mangler ritualer som forteller om skifte av status og rolle. Det eksisterer ikke lenger markerte grenser. I stedet fremstår overgangene som mer flytende, individualiserte og differensierte (Øia & Fauske, 2010, s42-43).

2.2.2 Forståelse av den moderne ungdom

Hvilke valg ungdom tar og hvordan dem lar seg påvirke av de globale kreftene er avgjørende for deres identitet og deres kultur (Strandbu & Øia, 2007). Giddens (1991)

legger vekt på at den enkelte må administrere sitt eget liv. Moderniteten er dermed kjennetegnet av en særskilt refleksivitet som gjør at sosiale former og handlinger kontinuerlig blir utsatt for tvil og endringer, på grunn av alle valgmulighetene (Giddens, 1991). Det stilles mange ulike krav og forventninger til oss individer på flere områder og arenaer, og man må prestere for å lykkes. For eksempel må man oppnå gode resultater under skolegangen for å kunne velge fritt blant utdanningsretninger og kvalifisere seg for arbeidslivet. Man må også ha gode ferdigheter og resultater innen idrett for å lykkes i konkurranser. I dagens samfunn registrerer, sammenligner og bedømmer man hverandre på alt man foretar seg. Prestasjonsprinsippet er med andre ord svært utbredt. Ungdom vokser opp under et konstant press, både fra andre og seg selv. Det sosiale presset, basert på globale påvirkninger, får individer til å tvile på seg selv. Man tenker på hvordan man skulle eller burde være. I dag er det en forventning om at man fremstiller seg selv etter hva samfunnet sier er riktig i forhold til utseende, seksuelle erfaringer, og valg av omgangskrets og venner (Ziehe, 1994). Den moderne ungdom må skape sin egen identitet, til forskjell fra tidligere tradisjoner som hadde en forhåndsbestemt og klar vei for framtiden sin (Øia & Fauske, 2010). De nye markedsmekanismene erstatter delvis de gamle bindingene. Ungdoms kulturell frihet bygger på prinsippet om at enhver må skissere, utprøve og omformulere sin identitet i forhold til den økte sosiale kunnskapen, og i forhold til de individuelle kravene som stilles (Ziehe, 1994).

Ungdoms mange valgmuligheter er en befrielse og en sjanse til å administrere sitt eget liv. Ungdom må være refleksiv, dem må ta selvstendige valg og forvalte sin identitet uavhengig av den familien dem er født inn i (Giddens, 1991; Kvello, 2008).

Refleksivitet referer til tilbøyelighet til å forholde seg til ny informasjon eller viten som påvirker ungdoms sosiale aktiviteter (Giddens, 1991). Menneskers liv og sosialiseringsbetingelser endrer seg i takt med samfunnsstrukturene, og har ført til en individualisering av individet. Individualiseringsprosessen krever at individer må jobbe aktivt for å oppnå tillitt i sosiale relasjoner. Individet stilles overfor den formidable eksistensielle oppgaven å sette seg selv i sentrum for eget liv (Giddens, 1991; Ziehe, 1994; Kaspersen, 2001; Strandbu & Øia, 2007). ”Det individualiserte samfunnet er et samfunn der modernitetens institusjoner har mistet grepet om menneskers og kanskje særlig unge menneskers liv” (Krange, 2004, s 14). Individualisering er ikke noe som nødvendigvis foregår som følge av økt globalisering, utleiring av tid og rom etc., men

kan tolkes som samfunnets motor. Individualisering er en konsekvens som man kan se på to måter. For det første møter ungdom svakere normtrykk, med færre faste orienteringspunkter og med svak eller ingen retningsanvisning fra bestemte kulturer. For det andre kan det være de unge selv er med på å skape den økte individualiseringen ved å overskride de sosiale føringene, og skape egne kulturelle spor i forhold til deres bakgrunn (Krange, 2004). Derfor kan man spørre seg om ungdomskultur forstått som subkultur uttrykker ungdoms behov for å markere avstand, teste grenser, frigjøring og selvstendighet (Strandbu & Øia, 2007; Øia & Fauske, 2010)?

2.3 Ungdomskultur

Ungdomstiden er en tid hvor man er lett påvirkelige på grunn av samfunnets globalisering, og det er vanskelig å ”finne seg selv”. I denne fasen av livet er det viktig å være en del av et sosialt fellesskap og føle tilknytning til ungdomskultur(er). Dette gir rom for å prøve ut nye roller, ungdom får omforme kulturelle elementer til sine egne, samtidig som de får nye impulser (Sisjord, 1993). Ungdom tar del i ungdomskulturer som de kan identifisere seg med, med utgangspunkt i felles holdninger og verdier. Sosiale fellesskap og ungdomskulturer bidrar til å forme og utvikle individer. For å kunne forstå ungdomskultur nærmere må man ta utgangspunkt i kulturbegrepet og det samfunnet man er en del av.

Dagens samfunn kjennetegnes som verdipluralistisk og flerkulturelt, noe som vanligvis kommer til uttrykk ved en hovedkultur og flere delkulturer, ofte omtalt som subkulturer. Delkulturene eller subkulturene står i et relasjonelt forhold til hovedkulturen, enten som harmoniske spesialiseringer av hovedkulturen, eller som kulturelle uttrykksformer fra en undertrykt posisjon (Sisjord, 1993, s 15)

Ungdomskultur ansees som en subkultur, en avgrenset kultur innenfor samfunnet vårt. Kulturen representerer verdi- og normsystem som kan forstås som et skille fra ulike grupper, og spesielt fra den eldre generasjonen. Kulturers livsstil og symbolbruk er en indikasjon på medlemmers identitetstilknytning til fellesskapet og en måte å signalisere avstand fra hovedkulturen. Kulturens kjennetegn uttrykkes gjennom for eksempel atferd, klær, språk etc (Sisjord, 1993). Når man snakker om ungdomskultur er det fordi man identifiserer ungdom som egen samfunnskategori. Ungdomskulturenes kjennetegn legger føringer for ungdommens verdier og holdninger videre i livet.

”Hver ungdomsgenerasjon utvikler bevissthet og holdninger på grunnlag av sentrale opplevelser og erfaringer. Disse erfaringene og opplevelsene former grunnleggende holdninger og verdier som de unge tar med seg gjennom livet. Sammen skal hver ny generasjon tolke og fortolke verden. de står overfor samme utfordringer, møter de samme inntrykk og skal dele framtida sammen. Ungdomskultur tolket som gryende generasjonsbevissthet gjør at ungdom utgjør et kulturelt speil inn i framtida” (Øia & Fauske, 2010, s 49-49).

Ungdomskultur(er) kan oppfattes som en subkultur konstituert som et opplevd sosialt fellesskap i kontinuerlig endring og utforskning av omgivelser (Sisjord, 1993; Øia & Fauske, 2010). I denne prosessen fungerer fritidsarenaer som simulator ved å tilrettelegge for ungdomskulturer og situasjoner der ungdom kan utvikle seg i samhandling med andre (Sisjord, 1993). De første fritidsklubbene ble opprettet med et siktemål om å være kriminalitetsforebyggende, og målgruppen var uorganiserte ungdom som tok avstand fra det tradisjonelle og voksenstyrte organisasjonslivet (Øia & Fauske, 2010). Det var viktig å legge til rette for slike tilbud. ”Å være på en arena vil si å inngå i en kontekst eller sosial sammenheng sammen med andre, der den enkelte lærer å ta hensyn og forholde seg til regler og samværsformer” (Øia & Fauske, 2010, s 51). Det var viktig at slike tilbud stemte overens med ungdoms egne ønsker og behov, noe de gjorde ved at det var et ønske om at uorganiserte ungdom skulle ha et fullverdig kulturtilbud på egne premisser – i motsetning til de tradisjonelle organisasjonene. Dette er like aktuelt i dagens samfunn på grunn av individers kulturelle frisetting, som det var da de første fritidsklubbene kom på 50-tallet (Øia & Fauske, 2010).

3. Teoretisk rammeverk

I denne delen av oppgaven skal jeg presentere teori, som skal brukes som grunnlag for å kunne analysere og diskutere mine empiriske funn. Jeg vil anvende Luhmanns systemteori med utgangspunkt i Tangens forståelse, hovedsakelig i skriftet *”Idrettsanlegg og anleggsbrukere – tause forventninger og taus kunnskap. Skisse til en ny forståelse av idrettsanleggenes danning, betydning og funksjon”*. Denne teorien er relevant fordi den kan forklare hvorfor ungdom velger å ta i bruk de moderne idrettsanleggene, og hvilke opplevelser anleggene gir brukerne (Tangen, 2004).

3.1 **Begrunnelse for valg av teoretisk utgangspunkt**

Innledningsvis ga jeg uttrykk for at det er behov for nye typer anlegg som representerer noe nytt og annerledes i forhold til de tradisjonelle idrettsanleggene og den organiserte idretten. De moderne anleggene Arena Bekkestua og Allaktivitetshuset Fysak er begge eksempler på at det tenkes nytt. For å finne ut hvilken betydning disse anleggene har for ungdom må jeg finne ut hvorfor ungdom velger å ta i bruk denne type anlegg og hvilke opplevelser de sitter igjen med etter at de har benyttet seg av anleggene (Tangen, 2004).

For å undersøke dette tar jeg utgangspunkt i anleggenes tause forventninger som sier noe om aktivitetene ved anleggene og hva som kjennetegner brukerne av anleggene, og videre bestemmer om potensielle brukere velger å ta i bruk anleggene eller ikke. Om de potensielle brukerne velger å ta i bruk anleggene eller ikke avhenger av deres tause kunnskap som baseres på deres kunnskap, tidligere erfaringer og opplevelser av idrettsanlegg. ”Til sammen fører disse to mekanismene, de tause forventningene og den tause kunnskapen, til det vi kan observere som bruken av det aktuelle idrettsanlegget. Det som binder sammen disse mekanismene er bevegelsen; det vil si det mediet som den idrettslige kommunikasjonen baserer seg på og som er basis for at den kan observeres som sosial form” (Tangen, 2004, s 2). De tause forventningene og den tause kunnskapen baseres på hvilke oppfatninger brukerne har av hva idrett kommuniserer, og hvordan anleggene representerer den idrettslige kommunikasjonen (Tangen, 2004). Tangen analyserer idrettsanleggene som et element produsert av idrett som et sosialt system (Tangen, 2004).

3.2 Forståelse av systemteori

Samfunnet vårt består av mange ulike systemer som har sin bestemte rolle i samfunnet. Politikksystemet og idrettssystemet er eksempler på omfattende systemer samfunnet vårt består av (Tangen, 2004). Disse systemene opererer ut i fra hvilken rolle de har i samfunnet. Systemenes målsetninger og handlinger er avgjørende for hva som kjennetegner et system. Det som kjennetegner politikksystemet er blant annet mektige personer, samfunnsdebatter, beslutninger rundt og endringer av ulike samfunnsområder. Sagt veldig enkelt er politikksystemets rolle å sette føringer for hvordan landet styres, og styre det deretter. Idrett derimot kjennetegnes av fysisk aktivitet og konkurranse, og deres rolle er å legge til rette for idrett og fysisk aktivitet for alle.

Politikksystemet og idrettssystemet er to forskjellige systemer, og man kan si at disse systemene er i hverandres omverden. Systemene påvirker hverandre, og er avgjørende for hverandres utvikling. Eksempelvis må idrettssystemet forholde seg til de lover, regler og endringer som politikksystemet vedtar, eksempelvis gjennom fordeling av spillemidler og utbygging av anlegg. Politikksystemet forholder seg til idrettssystemet på grunn av dets legitimitet i samfunnet og dets viktige rolle som samfunnsaktør. Grunnen til idrettens legitimitet kan forklares i blant annet idrettens bidrag til folkehelsen. Dette er et eksempel på at det er et samspill mellom systemer, og at systemer påvirker hverandre.

For å forstå systemteori er det viktig å forstå, som eksempelet over viser, at det er et skille mellom "system" og "omverden". Dette "system/omverden"-forholdet er utgangspunktet for en systemteoretisk analyse (Tangen, 1997). Systemenes unikhet og deres samspill med hverandre gjør at systemer utvikler seg og påvirker hverandre, som igjen fører til at systemet opprettholdes. "Systemet kan verken oppstå eller vedvare uten en omverden. Omverdenen er en forutsetning for systemenes identitet, fordi identitet er kun mulig gjennom differanse til noe annet" (Tangen, 1997, s 36). Dette så vi med utgangspunkt i politikksystemet og idrettssystemet der disse systemene skiller seg fra hverandre og påvirker hverandre.

For å avgjøre om noe kan karakteriseres som et sosialt system eller ikke må man finne meningen som går igjen i handlinger og hendelser man forbinder med det bestemte sosiale systemet. Meninger som ikke henger sammen med det bestemte sosiale systemet

blir sett på som systemets omverden. Systemer dannes når det avgrenser seg fra omverden, og dette gjør systemene ved å gjøre seleksjoner gjennom kommunikasjon. I systemer kommer seleksjonen til uttrykk gjennom det som kalles symbolsk, generaliserte kommunikasjonsmedium. Det vil si at når det er etablert en felles forståelse av bestemte handlinger, er det etablert et symbolsk, generalisert medium. (Tangen, 1997) Dette skal jeg forklare nærmere i neste delkapittel med utgangspunkt i det sosiale idrettssystemet.

Samfunnets systemer har sin egen mening og kommunikasjonsform. Hva vi forbinder med disse systemene kan sees på som systemenes mening og kommunikasjon. Man kan si at ”hvert sosialt system har sin bestemte og unike kommunikasjonsform og det er denne kommunikasjonsformen som definerer systemets egenart” (Tangen, 2004, s 3). Det som ikke blir sett på som relevant kommunikasjon hører ikke til systemet og er en del av systemets omverden.

Systemets omverden består av mange systemer, men også individene i samfunnet vårt blir sett på som systemers omverden. Enten du er politiker eller idrettsutøver som er en del av et system, er ikke dette en rolle man har hele tiden. Man er en del av flere systemer. Som individ trer man ut og inn av ulike roller i forskjellige dagligdagse situasjoner som gjør at man blir en del av flere systemer. En politiker kan for eksempel i jobbsammenheng være en del av politikksystemet, mens han på fritiden velger å drive med fotball og dermed er en del av idrettssystemet. Med andre ord er det individenes kommunikative handlinger i form av kroppslig utfoldelse og verbale ytringer som avgjør hvilket system man er en del av, og som representerer systemers mening og kommunikasjon (Tangen, 2004).

3.3 *Idrett som et sosialt system*

Hva er idrettens mening? Hva er det man forbinder med idrett? Idrett kan forbindes med glede, samhold, konkurranser, mestring, seier, tap, tilhengere, trening, barn og unge, opp- og nedturer, lidenskap o.s.v. I idretten vil man oppleve konkurranse, der prestasjoner er avgjørende for resultatet, og det er dette til syvende og sist idrett for mange dreier seg om. Dette skyldes at i idrett er det gode og dårlige prestasjoner som er avgjørende for om man vinner eller taper. Tangen (2004) hevder at den gjeldene meningen i idrettssystemet er prestasjon og de gjeldene kodene er vinne/tape, i tillegg til forbedring/tilbakegang. Det er dette idretten kommuniserer gjennom idrettslige

kommunikative handlinger. Det er de kommunikative handlingene som er det meningsproduserende elementet ved systemet. (Tangen, 2004) Et eksempel på kommunikative handlinger i idrettssystemet er elementer mellom spillerne i en fotballkamp. De kommunikative handlingene og de meningsproduserende elementene i en fotballkamp blir blant annet en pasning, et skudd, og verbal kommunikasjon i form av ”mann i rygg”. Disse handlingene, i tillegg til flere, fører til at man kan observere at det foregår en fotballkamp, og det er prestasjoner hos spillerne som avgjør om det blir seier eller tap. Dette gjør at en fotballkamp kommuniserer idrettens mening og dermed karakteriseres som en del av idrettssystemet. Men hva er det som egentlig kjennetegner idrettssystemet, og hvordan blir systemet til?

”Sosiale systemer er et uttrykk for at det er foretatt en seleksjon. ”Noe” er selektert framfor ”noe” annet” (Tangen, 2004, s 7). Med andre ord har systemet avgrenset seg fra omverdenen (Tangen, 2004). Det som avgjør om idrettssystemet blir dannet og vedvarer over tid er idrettens kommunikasjon gjennom systemets seleksjoner (Tangen 1997). Idrettssystemets seleksjoner er individers *valg om å delta*, at individene *vil bruke kroppen* til å fremvise dyktighet i form av prestasjoner (idrettens generalisere medium), og at individene *velger at det skal foregå en konkurranse* (Tangen, 1997). Disse tre seleksjonene er nødvendig for at idrettssystemet skal bli til og idrettens mening skal kommuniseres. Seleksjonene kommer til uttrykk gjennom det som kalles symbolsk generalisert kommunikasjonsmedium, en felles forståelse av systemet. Man ser at bruk av kroppen til å fremvise dyktighet er helt avgjørende for idrettssystemets kommunikasjon, og at dette differensierer idrettssystemet fra andre systemer (Tangen, 1997). Disse tre seleksjonene av idrettssystemet er avgjørende for om man velger å være en del av idrettssystemet eller ikke (Tangen, 1997). Idrettssystemet dannes ”i det øyeblikk ”noen” velger ”å drive idrett” framfor andre handlinger (Tangen, 1997, s 38). Man kan enten velge å delta i kommunikasjonen eller la vær, og dette valget er med på å bestemme om idrettssystemet blir dannet eller ikke (Tangen, 1997). Et eksempel på dette fra Tangen (2004) er at hvis en person inviterer en annen til kappløp ved å starte å løpe, kan den som blir invitert velge å være med å kappløpe eller la være å delta. Valget til den inviterte er avgjørende for om idrettssystemet dannes eller ikke.

Idrettssystemet dannes hver gang idrettslige handlinger utføres. Disse handlingene gjenspeiler tidligere handlinger som representerer den idrettslige kommunikasjonen, det

er derfor vi kjenner igjen kommunikasjonen og meningen med idretten. For å opprettholde og produsere nye handlinger som representerer systemet, må man utfører idrettslige handlinger som stemmer overens med den idrettslige kommunikasjonen (Tangen, 2004). Det er viktig at de idrettslige elementene hele tiden produseres for å opprettholde den idrettslige kommunikasjonen. Pasningen er utført, løpet er gjennomført, konkurrenten er overvunnet, fløyta er gått. Systemets kontinuerlige reproduksjon krever nye elementer som for eksempel anlegg, utøvere, prestasjoner, nye arrangementer. Det er viktig for et sosialt system å differensiere seg ut fra dets omverden, og det er derfor systemet hele tiden må produsere noe nytt og opprettholde systemets kommunikasjon (Tangen, 1997).

Hvordan idrettssystemet skiller seg ut som system og avgrenser seg fra omverden skal jeg forklare nærmere med utgangspunkt i idrettsanleggene. Idrettsanleggene er en forutsetning for idrettslig aktivitet og sørger for at idrettssystemet vedvarer og utvikler seg. Anleggene kommuniserer idrettssystemets mening og kommunikasjon, og sees på som en sosial form innenfor systemet. Anleggenes utforming avgrenser idretten og bidrar til systemets kommunikasjon, og gjør at idrettssystemet vedvarer og utvikler seg (Tangen, 2004).

3.4 Idrettsanlegg

Tangen (2004) påstår at ”et idrettsanlegg er et helt nødvendig og grunnleggende aspekt ved idretten som kommunikasjon. Anlegget sikrer at denne kommunikasjonsformen oppstår, gjentar og vedvarer over tid. Idrettsanlegget er derfor en løsning på et problem, det fyller en funksjon” (Tangen, 2004, s 2).

”Dette kommer til uttrykk på tre måter. For det første vil et anlegg angi systemets grenser. For det andre vil et anlegg sikre at den idrettslige kommunikasjonen kommer i gang og fortsetter over tid i form av en forventningsstruktur. Anlegget regulerer slik sett den aktuelle kommunikasjonen. Anlegget regulerer hvem som skal få delta og hvem som ikke skal det, i idrettslig utfoldelse” (Tangen, 2004, s 2)

3.4.1 Idrettsanleggene – systemets grenser

All idrett og fysisk aktivitet foregår et sted, og i alle situasjoner hvor idrettssystemet og dets kommunikasjon oppstår er det naturlig å spørre hvor man skal utføre aktiviteten. Det viser at det er et problem som må løses, og at anlegget kan sees på som en funksjon

for idrett og fysisk aktivitet. Anlegget gjør at idretten må forholde seg til dimensjonen ”rom” på en eller annen måte, og rommet setter grenser for idrettssystemet i form av merking. Anlegget eller rommet må legge til rette for de kommunikative handlingene som systemet baserer sin mening på. Anlegget er en materialisering av idrettssystemets meningsgrenser. Med andre ord så symboliserer merkingen hvilke kommunikasjons handlinger som er aktuelle (Tangen, 2004). Som sosio-materiell form er merkingen *observerbar* for psykiske systemer som forventninger om forventninger. For eksempel kan en stå utenfor en fotballbane. En observerer grensene og nærmest tvinges til å velge: skal ”jeg” spille fotball eller skal ”jeg” la være? Det er opp til den enkelte å slutte seg til kommunikasjonen eller avvise denne. Ut fra opplevelser, erfaringer og kunnskap sies det ”ja” eller ”nei” til å bruke anlegget” (Tangen, 2004, s 18).

Systemets grenser, markering av idrettssystemet, er med på å skape forventninger og er avgjørende for om noen tar i bruk anlegg eller ikke. Dette skal jeg gjøre kort rede for i neste avsnitt.

3.4.2 Anleggenes tause forventninger

Som nevnt tidligere er anlegg en forutsetning for å kunne drive med idrett og fysisk aktivitet, og i dag har man mange ulike typer idrettsanlegg som er tilpasset bestemte typer idretter og aktiviteter. Alle i vårt samfunn har kjennskap til idrett på en eller annen måte, og vet at det stilles forventninger til hvilke typer aktiviteter som skal foregå på bestemte type anlegg. Alle vet for eksempel at hvis man er på en sandvolleyballbane forventes det at man spiller sandvolleyball. Det samme gjelder hvis man er på en fotballbane forventes det at det spilles fotball, og ikke håndball. Et idrettsanlegg kan være tilpasset flere idretter, og det er flere sett med forventninger til hvilken idrett og aktivitet man kan drive med. (Tangen, 2004)

Man kan se på et idrettsanlegg som en grense som skiller idretten fra omverden (Tangen, 2007). Idrettsanlegget er en merking av et område som viser hvilke aktiviteter og idretter som skal foregå på et bestemt område. Et eksempel på merking kan være sidelinjer, cornerflagg, sekstenmeter og mål, noe som betyr at det skal spilles fotball (Tangen, 2004). ”Merkingen utgjør en struktur av forventninger om hva som skal foregå, hvordan øvelsen skal utføres, og hvem som skal være med” (Tangen, 2007, s

70-71). Dette gjør at man også vet hvilke aktiviteter som ikke skal foregå på et bestemt område eller anlegg. (Tangen, 2004)

Det er store variasjoner i befolkningens aktivitet og anleggsbruk, og dette kan begrunnes i anleggenes tause forventninger, og hvorvidt en potensiell bruker er villig til å slutte seg til disse tause forventningene. Det som er avgjørende for om man velger å delta og bruke anlegget er kunnskap, tidligere erfaringer og opplevelser man har i forhold til det som forventes (Tangen, 2004). Hva vi assosierer med de tause forventningene i anlegget i form av oppmerking, utforming og utstyr, og de opplevelsene man har fra tilsvarende anlegg, avgjør med andre ord om man velger å ta i bruk anlegget eller ikke. Den moderne idretten forbindes med å vinne og tape, og det fokuseres mye på prestasjonene man oppnår, og det handler hele tiden om å forbedre seg. Stemmer ikke dette overens med motivene man har for å drive med idrett og fysisk aktivitet, innfrir man ikke idrettens og idrettsanleggenes forventninger, og man blir dermed ekskludert fra idretten, fordi man selv opplever at man ikke vil eller kan innfri forventningen. Frafallet i idretten kan sees på som et resultat av dårlige opplevelser og erfaringer med den organiserte idretten og de tradisjonelle anleggene (Tangen, 2004).

3.5 Oppsummering av systemteori

Å forstå de moderne idrettsanleggene som sosiale systemer gjør at jeg opparbeider meg en forståelse av anleggenes mening, og dermed en forståelse av hvorfor ungdom tar i bruk anleggene. Ungdoms behov og hvilken betydning disse anleggene har for ungdom kan diskuteres med utgangspunkt i hvilke tause forventninger som ligger i anlegget og brukernes tause kunnskap.

4. Metode og design

Min studie omhandler de moderne idrettsanleggene Allaktivitetshuset Fysak, Arena Bekkestua og brukerne ved anleggene. Jeg er interessert i å se på aktiviteten ved anleggene og finne ut av brukernes opplevelser knyttet til anleggene. Studien tilhører samfunnsforskningen som kjennetegnes av at den tar utgangspunkt i menneskers handlinger, mønstre i samhandlingen, sosial organisering og samfunnets institusjoner (Johannessen, Tuft & Veiden, 2006). Jeg ser på anleggene som sosiale systemer og er ute etter meningsfulle tolkninger av brukernes aktivitet og handlingsmønstre. Derfor har jeg tatt i bruk en kvalitativ tilnærming, og de metodiske verktøyene observasjon og intervju (Halvorsen, 2008; Thagaard, 2009). Dette kapittelets hensikt er å redegjøre for de metoder jeg har benyttet meg av når jeg har samlet inn informasjon (Halvorsen, 2008). Jeg vil derfor si noe om studiens vitenskapelige tilnærming, forskningsdesignet og begrunne valg av metode og utvalg. Videre vil jeg gi si noe om datainnsamlingen og hvordan jeg har gått frem ved analyse av de empiriske funnene. Jeg vil også vurdere studiens kvalitet, før jeg tilslutt sier noe om de etiske vurderingene som er blitt tatt hensyn til.

4.1 Studiens vitenskapelig tilnærming

Den vitenskapelige tilnærmingen har betydning for hva jeg som forsker søker informasjon om og danner et utgangspunkt for den forståelsen jeg utvikler gjennom forskningsprosessen (Thagaard, 2009). Man oppnår forståelse gjennom bruk av ulike fortolkende teoretiske retninger som vektlegger mening og betydning. I min studie benytter jeg meg av dette fortolkende paradigmet og hermeneutikken som ”fremhever betydningen av å fortolke folks handlinger gjennom å fokusere på et dypere meningsinnhold enn det som er umiddelbart innlysende” (Thagaard, 2009, s 39).

”I hermeneutiske studier legger forskeren vekt på sin fortolkning av aktørene og deres synspunkter. Innsikt i aktørenes intensjoner er et viktig grunnlag for å forstå handlingenes mening, men også innsikten i intensjonene utvikles i et samspill mellom aktørenes selvforståelse og forskerens fortolkning av denne selvforståelsen” (Grønmo, 2004, s 373).

Dette betyr at det ikke finnes noen egentlig sannhet, men at sosiale fenomener kan tolkes forskjellig fra forsker til forsker. Forståelsen jeg opparbeider meg gjennom forskningsprosessen baseres på min forforståelse av fenomenet, den generelle

forståelsen jeg har forut for studien (Halvorsen, 2003; Grønmo, 2004; Thagaard, 2009). Hermeneutikken er naturlig å ta i bruk i min studie, da denne tilnærmingen vektlegger tolkningens betydning. Hermeneutikken kan defineres som ”studiet av hva forståelse er og hvordan vi bør gå fram for å oppnå forståelse” (Føllesdal & Walløe, 2004, s 89). I dette kapittelet skal jeg vise hvordan jeg har kommet frem til min forståelse av brukerne, deres aktivitet og samhandling med hverandre (Halvorsen, 2003; Føllesdal & Walløe, 2004).

4.2 Studiens forskningsdesign

Hvilke forskningsdesign man velger å ta i bruk avhenger av hva man ønsker å finne ut av. Jeg har benyttet meg av casestudie fordi det er relevant å ta i bruk når jeg er ute etter å beskrive *hvordan* aktiviteten er på anleggene, og *hvordan* brukerne samhandler med hverandre, samt å finne ut *hvorfor* det er slik det er og *hvorfor* brukerne benytter seg av anleggene (Yin, 2009). Mine problemstillinger ”*dekker Arena Bekkestua og Allaktivitetshuset Fysak moderne ungdoms behov for en fritidsarena/fritidstilbud?*” og ”*hvilken betydning har disse anleggene for ungdom*” krever en omfattende og dyp beskrivelse av anleggenes sosiale fenomener (Yin, 2009). Jeg som forsker må gjøre meg kjent med anleggene på flere nivåer, jeg må snakke med ledere og ansatte og brukerne ved anleggene, og observere aktiviteten. Det er altså flere aspekter som må vurderes for å besvare mine problemstillinger/forsknings spørsmål. En casestudie har som formål å utvikle en helhetlig forståelse av et sosialt fenomen (Grønmo, 2004). Hermeneutikken baseres på at vi forstår et fenomen som deler av en helhet. Min forståelse, og de erfaringer og observasjoner jeg gjør meg, skaper en helhetlig forståelse (Føllesdal & Walløe, 2004). Hermeneutikk som vitenskapelig tilnærming og casestudie som forskningsdesign gjør at jeg får en helhetlig forståelse og et godt grunnlag for å besvare mine problemstillinger/forsknings spørsmål.

4.2.1 Forklarende og beskrivende casestudie

Ved bruk av casestudier undersøker man sosiale fenomener dyptgående i en virkelighetskontekst. Det studeres mye informasjon om få enheter som personer, grupper eller organisasjoner (Yin, 2009; Thagaard, 2009). Man kan skille mellom utforskende, beskrivende og forklarende casestudier. Hvilke av disse man benytter seg av avhenger av studiens forsknings spørsmål (Yin, 2009). I min studie er jeg ute etter å beskrive *hvordan* brukeren benytter seg av anlegget, samt *hvordan* deres interaksjon

med hverandre er. Jeg er også ute etter å forklare *hvorfor* brukerne benytter seg av de moderne anleggene. Dette gjør at studien hovedsakelig kan karakteriseres som forklarende casestudie, men også som beskrivende casestudie fordi jeg gir beskrivelser av brukere og aktiviteten for å kunne forklare. Forklarende studie er omfattende og trenger å studeres over lengre tid (Yin, 2009). I min studie har jeg benyttet meg av metodetriangulering som gjør at jeg har omfattende informasjon om anleggenes sosiale fenomener. På tross av datainnsamlingens tidsbruk har jeg et godt grunnlag for å besvare forskningsspørsmålene mine.

4.3 Triangulering

Triangulering betyr at bestemte sosiale fenomener studeres fra ulike synspunkter og synsvinkler (Grønmo, 2004). Ved bruk av metodetriangulering kombinerer man ulike data og metoder for å finne svar på problemstillingene (Grønmo, 2004; Thagaard, 2009). Valget mitt om å benytte metodetriangulering er strategisk, og kan begrunnes i at anleggenes sosiale fenomener er omfattende (Grønmo, 2004). Årsaken til at jeg har tatt i bruk den kvalitative tilnærming og de metodiske verktøyene observasjon og intervju er fordi dette er nødvendig for å få en dypere forståelse av den sosiale interaksjonen på anleggene.

Observasjon er godt egnet for å studere relasjonen mellom brukerne, og som forsker kan jeg fokusere på hvordan brukeren forholder seg til hverandre i sosiale situasjoner. Intervjuene med brukere gir meg fylldig og omfattende informasjon om deres opplevelser, erfaringer og tanker om brukerne og anleggets tilbud (Thagaard, 2009). Med utgangspunkt i disse metodene har jeg kvalitative data i form av feltnotater og semistrukturerte intervju. I tillegg har jeg fått lederne ved hvert av anleggene til å besvare noe generelle spørsmål knyttet til anlegget. Dette gjør at jeg har skriftlige notater fra lederne, samt notater fra uformelle samtaler med ansatte og lederne. Denne kvalitative datarikdommen gjør at jeg oppnår en god forståelse av det sosiale fenomenet som studeres (Grønmo, 2004).

4.3.1 Utvalg

”Spørsmålet om hvem forskeren skal få informasjon fra, innebærer å definere det utvalget undersøkelsen baserer seg på. Kvalitative studier baserer seg på strategiske utvalg, det vil si at vi velger informanter som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingen og undersøkelsens teoretiske perspektiver” (Thagaard, 2009, s 55).

I min studie har jeg valgt ut informanter som er typiske i forhold til de fenomenene jeg studerer. Brukerne av de moderne idrettsanleggene utgjør derfor mitt utvalg. Under observasjonene ser jeg på den sosiale interaksjonen ved anleggene og alle brukerne er derfor relevante informanter. For å kunne besvare problemstillingene mine angående moderne ungdom og deres forhold til anleggene har jeg intervjuet ungdom i alderen 16-19 år. Denne aldersgruppen er spennende for studien fordi mange ungdom i denne alderen velger å slutte med organiserte aktiviteter. Dette gjør det spennende å finne ut hva en alternativ fritidsarena kan ha av betydning for ungdom i denne aldersgruppen.

4.3.2 Observasjon

Observasjon som metodisk verktøy innebærer at man som forsker er til stede i de situasjonene hvor informantene oppholder seg, og systematisk ser hvordan personene handler. Det finnes ikke noe entydig svar på hvordan observasjonen skal gjennomføres.

”En av grunnene til at man er forsiktig med å gi råd om hvordan feltforskningen skal gjennomføres er nok at man vet at dette er en form for forskning som ikke kan programmeres. Feltforskning er full av uforutsigbarheter. Dessuten er all forskning en praktisk aktivitet som krever at det utvises dømmekraft innenfor bestemte kontekster” (Hammersley & Atkinson, 1996, s 53).

For å kunne gjennomføre denne metoden må man skaffe seg tilgang til feltet (Thagaard, 2009). Jeg startet denne prosessen med å sende en e-post til begge lederne av anleggene der jeg fortalte om meg selv og forskningsprosjektet mitt. De var positiv til dette og var villig til å legge til rette for gjennomføringen av datainnsamlingen min. Vi opprettholdt kontakt via telefon frem mot datainnsamlingen, og lederne var veldig behjelpelig med å legge til rette for meg når jeg kom for å samle inn dataene mine. De hadde blant annet informert brukeren om prosjektet og hengt opp informasjon om det, slik at brukerne visste at jeg kom. Jeg tilbrakte og observerte tre hele dager på hvert av anleggene.

Ved feltobservasjon studeres fenomenene i sine naturlige sammenhenger, og forskerens tilstedeværelse kan ha en viss betydning. Jeg observerte brukerne fra ”sidelinjen”, og

det er viktig at jeg som forsker tiltrekker meg så lite oppmerksomhet som mulig. Forholdet mellom forsker og informanter preges av både nærhet og distanse (Thagaard, 2009). ”Det er viktig at forskeren etablerer et tilstrekkelig nært forhold til å oppnå en forståelse av hvordan informanten opplever sin situasjon. På den andre siden representerer forskerens faglige plattform et grunnlag for distanse” (Thagaard, 2009, s 66). Min rolle som forsker og tilstedeværelse preget ikke brukeren og deres relasjoner til hverandre. Årsaken til dette er nok at jeg tar del i et omfattende sosialt fenomen der informantene er opptatt med sitt eget, og at jeg som person til en viss grad kan anses å være en naturlig del av miljøet.

4.3.3 Semistrukturert livsverdenintervju

”Et semistrukturert livsverdensintervju brukes når temaer fra dagliglivet skal forstås ut fra intervjupersonens egne perspektiver. Denne formen for intervju søker å innhente beskrivelser av intervjupersonens livsverden, og særlig fortolkninger av meningen med fenomenene som blir beskrevet” (Kvale & Brinkmann, 2009, s 47)

Ved å intervju brukere av anleggene får jeg innsikt i brukernes erfaringer, tanker og følelser (Thagaard, 2009). Ved utvelging av informanter tok jeg kontakt med brukere under feltarbeidet, fortalte om prosjektet og spurte om de kunne være interessert i å stille til intervju. Utvalget mitt er dermed selektert på grunnlag av informantenes tilgjengelighet (Thagaard, 2009). Det var til sammen fire ungdommer som sa seg villig til å bli intervjuet. På forhånd fikk de utlevert informasjonsskriv om studien og alle undertegnet en samtykkeerklæring som bekreftet deres ønske om å delta i studien. Semistrukturerte intervju kjennetegnes av at det verken er en åpen samtale eller en lukket spørreskjemasamtale. Utgangspunktet for intervjuet var en forhåndslaget intervjuguide der jeg har sirklet inn bestemte temaer med utgangspunkt i min forforståelse og studiens teoretiske tilnærming til den moderne ungdom (Kvale & Brinkmann, 2009). Intervjuguiden og feltarbeidet sørget for at jeg hadde gode forutsetninger for å fullføre et vellykket intervju. Man må sette seg inn i informantens situasjon for å stille relevante spørsmål (Thagaard, 2009).

Jeg benyttet båndopptaker etter tillatelse fra informantene, og hadde penn og papir foran meg som en sikkerhet og mulighet for å ta notater underveis, hvis jeg følte for det. Fordelen med å ta opp intervjuet er at alt som sies blir bevart, forskeren kan konsentrere seg fullt og helt om informanten, og man har sitater som man kan ta i bruk i

prestasjonen av resultatene (Thagaard, 2009). Under intervjuet må det stilles åpne spørsmål som får informantene til å utdype temaet det spørres om. I starten av hvert intervju var det en utfordring å få ungdommene til å utdype det de mente, men dette var noe som gikk seg til etter hvert som stemningen ble mindre anspent. At intervjuene utføres på informantenes ”hjemmebane” skaper en trygg atmosfære for informanten, og forholdet mellom informanten og forsker. Dette og enkle oppfølgingsspørsmål gjorde at informantene utdypet meningene sine nærmere.

Jeg transkriberte intervjuene kort tid etter intervjuene, og den skrevne teksten og lydopptaket, samt feltnotater og ledernes besvarelser utgjør til sammen materialet for den etterfølgende meningsanalysen (Kvale & Brinkmann, 2009).

4.4 Analyse av data

Meningen med kvalitativ analyser er å skape en helhetlig forståelse av det sosiale fenomenet som studeres (Grønmo, 2004). Analyse og tolkning er gjennomgående aktiviteter gjennom hele forskningsprosessen, fordi man som forsker reflekterer over hvordan materialet kan fortolkes mens man er ute i felten. Jeg har transkribert intervjuene etter hvert intervju, skrevet observasjonsdataene inn i worddokument på datamaskinen, og samlet sammen ledernes besvarelser og mine egne notater fra uformelle samtaler på datamaskinen min. Ved analyse av de innsamlede dataene leter man etter dataenes meningsinnhold, og må derfor bearbeide og sortere de store mengdene med tekstdata (Grønmo, 2004; Thagaard, 2009). Dette krever at man identifiserer studiens sentrale temaer og gjentakende mønstre. Dette gjøres ved å kode datamaterialet, som danner grunnlaget for kategorisering og begrepsutvikling (Coffey & Atkinson, 1996; Grønmo, 2004; Yin, 2009). Studiens teoretiske rammeverk ligger til grunn ved kodingen av datamaterialet (Thagaard, 2009)

I min analyse av dataen fremstilles resultatene med utgangspunkt i temaer som er sentrale for studien. Dette betyr at jeg benytter meg av temasentrerte tilnærminger, hvor jeg sammenligner informasjon om hvert tema fra informantene. For å få et helhetlig perspektiv har jeg sørget for at informasjonen fra hver enkelt informant eller fra observerte situasjoner ikke er tatt ut av sin sammenheng. Dette har jeg gjort ved å kategorisere dataene mine med utgangspunkt i det teoretiske utgangspunktet, med fokus

på forståelsen av den moderne ungdom og anleggene som et sosialt system. Jeg har benyttet meg av en og samme intervjuguide og observert situasjoner med tanke på relevante temaer, noe som gjør at informasjonen jeg får fra hver informant og fra ulike situasjoner kan sammenlignes. Dette er viktig for å kunne besvare mine forskningsspørsmål, og oppnå en helhetlig forståelse basert på sammenhenger mellom de ulike temaene (Thagaard, 2009).

4.5 Kvalitetsvurderinger

Det datamaterialet jeg har samlet inn er etablert gjennom sosial konstruksjon. Om mine analyseresultat er holdbare forutsetter at datamaterielle mitt er av tilfredsstillende kvalitet. De viktigste kvalitetskriteriene er reliabilitet og validitet som vurderer spørsmål om forskningens legitimitet (Grønmo, 2004;Thagaard, 2009).

4.5.1 Reliabilitet og validitet

”Reliabilitet referer til datamaterialets pålitelighet. Reliabiliteten er høy hvis undersøkelsesopplegget og datainnsamlingen gir pålitelige data” (Grønmo, 2004, s 220). Mine data er pålitelige siden jeg har benyttet meg av metodetriangulering kan være fruktbart på flere ulike metoder. Kombinasjonene av mine metodiske verktøy har ført til at jeg har et teorimangfold. Metodetriangulering kan bidra til å styrke tilliten til både metodene og resultatene i min studie (Grønmo, s 55).

”Validitet dreier seg om datamaterialets gyldighet for de problemstillingene som skal belyses” (Grønmo, 2004, s 221). I problemstillingen er jeg ute etter å finne ut om moderne ungdom. Siden jeg ikke har undersøkt ungdom utenfor anleggene, har jeg bare data som forteller meg om brukerens erfaringer og opplevelser. Jeg benyttet meg av tilgjengelighetsutvalg ved utvelgelse av informanter til intervju.

”Et problem med tilgjengelighetsutvalg er at de som er villig til å delta i undersøkelsen, kan føle at de – i større grad enn det som er vanlig – mestrer sin livssituasjon, og at de derfor ikke har noe i mot innsyn fra forskeren. Dette kan gi utvalget en skjevhet som fører til at undersøkelsen gir mer informasjon om hvordan situasjoner mestres enn om særlig konfliktfylte forhold. Personer som ikke er villig til å delta, kan representerer mer problematiske sider ved det fenomenet som studeres” (Thagaard, 2009, s 57).

Denne formen for utvelgelse kan ha ført til skjevheter ved at jeg bare har intervjuet de som benytter seg av anlegget ofte og har bare gode opplevelser tilknyttet til anlegget.

4.6 Etiske aspekt

Under et forskningsprosjekt må man ta hensyn til de man undersøker.

Forskningsprosjektet vurderes av Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD), som vurderer prosjektet i forhold til de involverte personene i prosjektet og deres personvern. I begynnelsen av mitt forskningsprosjekt sendte jeg inn søknad til NSD og fikk denne godkjent.

I mitt forskningsprosjekt og innsamling av data er jeg ikke ute etter personlige eller nærgående informasjon. Jeg spør informantene om opplevelser og erfaringer tilknyttet anlegget og brukerne, i tillegg til generelle og hverdagslige spørsmål tilknyttet informantenes fritid. Jeg må allikevel ta noen etiske vurderinger.

Forskerens rolle må vurderes i forhold til etikk. Jeg må ta hensyn til de som skal intervjues og gi informantene grundig informasjon om studiens formål. Dette kalles informert samtykke som tilsier at deltakelse er basert på frivillighet, at informantene vil anonymiseres og at det er ingen konsekvenser ved å delta i studien. Observasjon på offentlige arenaer stiller ikke tilsvarende krav til informert samtykke. Kontakten mellom meg og brukeren på anlegget utformes på en forsvarlig måte.

5. Empiriske funn og diskusjon

I dette kapitlet vil jeg presentere mine empiriske funn og diskutere disse opp mot oppgavens teoretiske utgangspunkt; forståelse av den moderne ungdom (kap 2), og forståelsen av anleggene som et sosialt system (kapittel 3). For å finne ut hvilken betydning disse anleggene har for ungdom har jeg valgt å dele inn dette kapitlet i ulike delkapitler som fremmer anleggenes betydning for ungdom og brukere av anleggene.

I det første delkapitlet vil jeg gi en beskrivelse av anleggene, og diskuterer hvilke tause forventninger som ligger i disse anleggene. Bakgrunnen for dette er å kunne si hva som kjennetegner anleggene og kunne diskutere litt om hvorfor ungdommer velger å benytte seg av de moderne idrettsanleggene. I det andre delkapitlet vil jeg gi en beskrivelse av brukerne og hva som kjennetegner miljøet ved anleggene. Dette er for å kunne si noe om hvem som benytter seg av anleggene, hva brukerne gjør når de er på anleggene, og hvorfor de velger å benytte seg av anleggene. Dette delkapitlet viser hvordan idrettssystemet på anleggene og blant brukerne oppstår og vedvarer. Miljøet på anleggene er en avgjørende faktor for ungdommers og brukeres trivsel, og er viktig med tanke på ungdommers tilknytning til anleggene. Idrettssystemet ved anlegget påvirkes av miljøet fordi systemets omgivelser skaper grunnlag for om idrettssystemet på anleggene opprettholdes og vedvarer. I det tredje og siste delkapitlet vil jeg oppsummere og besvare studiens problemstilling ved å diskutere ungdoms behov for slike moderne idrettsanlegg.

I min presentasjon av data og diskusjon vil jeg ikke fokusere på forskjellene ved Arena Bekkestua og Allaktivitetshuset, men se på disse anleggene som to like arenaer, med unntak av det første delkapitlet. Grunnen for at jeg bare trekker frem fellestrekk når jeg skal finne ut hvilken betydning disse anleggene har for ungdom er at anleggene representerer og fokuserer på det samme sosiale fenomenet.

5.1 *Beskrivelse av de moderne idrettsanleggene*

De moderne idrettsanleggene Arena Bekkestua og Allaktivitetshuset Fysak skiller seg fra tradisjonelle idrettsanlegg på grunn av deres tilrettelegging av alternative aktivitetsmuligheter, utforming og organisering, og kan defineres som multianlegg. Et multianlegg kjennetegnes av at det vektlegger brukernes kreativitet i sammensetning av

aktiviteter. Aktiviteten ved multianlegg fokuserer på mestring og det sosiale (St.meld. nr. 14 (1999-2000)). De moderne anleggene representerer en moderne ungdomskultur som kan forstås ved å se på hvordan ungdommer konstruerer sin egen virkelighet. For å få tak på denne sosiale virkeligheten ved anleggene må man forstå hvordan mening skapes for og av brukerne ved anleggene (Sisjord, 1993). Meningen ved anleggene kommer til uttrykk gjennom brukernes kommunikative handlinger (Tangen, 2004). Anleggenes fokus på alternative aktiviteter (sammenlignet med den organiserte idretten), anleggets utforming og deres organisering av aktiviteter avgjør hvilke tause forventninger som ligger i anleggene.

5.1.1 Alternative aktivitetsmuligheter

Arena Bekkestua og Allaktivitetshuset Fysak legger begge til rette for moderne aktiviteter, der skating, inline og BMX er å regne som de største aktivitetene på anleggene. ”Skate, som er anleggets største aktivitet har utviklet seg og tatt til seg en bred gruppe barn og unge” (Leder, Arena Bekkestua). I dagens samfunn er det et økende behov for alternativ aktivitet, og anlegg som representerer moderne aktiviteter (Rafoss & Tangen, 2009). Dette behovet ser lederne ved anleggene, og lederen ved Fysak Allaktivitetshus sier at de moderne anleggene er ”tilrettelagt for andre aktiviteter enn den tradisjonelle idretten og det er ikke krav til prestasjoner på anleggene. Det er mange som ønsker aktivitet uten krav til resultater, og disse nisjeaktivitetene får ikke tid i de andre kommunale idrettshallene” (Leder, Allaktivitetshuset Fysak). Dette viser at de moderne idrettsanleggene ønsker å legge til rette for alternative aktiviteter, og at behovet for slike typer anlegg blir sett. Aktivitetene ved anleggene kjennetegnes av at nisjeaktiviteter uten prestasjoner prioriteres. Arena Bekkestua har skating som hovedaktivitet, og bordtennis og hending som en ”venteaktivitet”. På Fysak Allaktivitetshus er det flere områder og saler å være i, men aktiviteten er størst i skatehallen og i ”hopperommet”, mens de andre rommene brukes sporadisk til lek og moro, og hvis det er mye aktivitet inne i saktehallen og hopperommet. Saler er også leid ut til ulike personer og grupper, og det foregår også former for organisert aktivitet. Arena Bekkestua og Allaktivitetshuset Fysak representerer nye typer aktiviteter som ikke tilhører NIF og den organiserte idretten. Aktivitetene forbindes ikke med prestasjoner, og det er dette anleggene tilrettelegger for, det er verken fokus på konkurranse eller det å være best.

5.1.2 Anleggenes utforming

Anleggene er utformet med utgangspunkt i ungdoms ønsker og behov, og det er derfor tilrettelagt for de alternative aktivitetsmulighetene. Det er ungdommens premisser som er utgangspunkt for anleggenes utforming. Symboler som bilder og videoer av ski, sykkel og skate, og morsomme skilt med anleggenes regler er alle eksempler på det som kjennetenger en moderne ungdomskultur. Anleggets innredning og utseende virker appellerende på brukerne.

Arena Bekkestua

Det som kjennetegner anlegget Arena Bekkestua er at det er et anlegg utformet hovedsakelig for skating, inline og BMX, og det er derfor ungdom tilbringer tid på anlegget:

”Om vinteren kan man jo stå på skateboard som man ikke har muligheter til andre steder i Oslo, eller i området. Så er det jo mat og bordtennis og andre ting man kan gjøre her. Hvis det er mange her så bruker jeg mye tid på ping pong, og sitter og spiser mat og sånne ting. Men for det meste skating” (Gutt, 18, Arena Bekkestua)

Anlegget er det eneste på Østlandet som er tilrettelagt for innendørs skating, og anlegget er veldig populært blant ungdom. Det er også muligheter for å kjøpe og spise mat i anleggets restaurant, og spille ”ping pong” eller bordtennis, men dette benytter brukerne seg av bare hvis det er mye folk på anlegget. Dette tyder på at ungdommer som benytter seg av anlegget kommer her på grunn av at anlegget er utformet for skate, inline og BMX. Anlegget består av 2 etasjer hvor skatehallen er i 1.etasje, og bordtennisrommet, restauranten og sitteplasser er i 2.etasje. 2.etasje blir benyttet når man tar en pause fra aktiviteten, og kan sees på som et samlingssted for brukerne:

”Han med blå gips kommer opp og setter seg i 2.etg. Han falt. Det viser seg at brettet er ødelagt. Det kommer 2 til og setter seg med han som falt. Det kommer 3 nye gutter fra restauranten og setter seg og ser på de som skater. Det kommer 3 gutter fra skatehallen. Det er mange som chiller der ved utsiktspunktet ned til skatehallen i lengre tid. Det er et samlingssted mellom all aktiviteten. Det kommer noen innom og ser i bordtennisrommet, for så å gå videre bort til gjengen i 2.etg.” (Observasjon, mandag 7.november, Arena Bekkestua).

De tause forventningene som ligger i Arena Bekkestua er at aktiviteten ved anleggene er styrt mot de moderne aktivitetene skating, inline og BMX. Dette er på grunn av

anleggets 1.etg hvor det første man møter er en skatebutikk, for så å komme innover til skatehallen, som inneholder mange ramper og ulike former for flater hvor man kan kjøre og trikse på brett eller sykkel. Anleggets 2. etasje gjør at det også er en taus forventning i anlegget om at det er greit å henge på anlegget mellom aktiviteten.

Allaktivitetshuset Fysak

Allaktivitetshuset Fysak er et stort anlegg utformet for mange ulike og varierte typer av aktiviteter. Det er mange typer mennesker som benytter seg av anlegget, og dette er det ulike grunner til:

”Eg synes det er ganske greit. Det er ikkje noe sånn, eg tror folk holder på med sitt. De som er her, mange har lyst å være her. Men selvfølgelig er det noen som sitter bare henger her, og ser på og sånn, men det må være greit, de plager jo ingen andre heller, plager og plager, men de forstyrrer hvert fall ingen som har lyst til å trene. Og de som trener har jo sitt å trene med. Det går jo veldig bra for seg. Eg har ikkje sett noe slåsskamp eller noe sånt.” (Jente, 16, Fysak)

Det viser at det er rom for mange, at noen holder på med aktiviteter, mens andre er opptatt av bare å henge og tilbringe tid på anlegget. Anleggets aktivitetsmuligheter gjør at det er ulike tause forventninger tilknyttet anlegget. En som driver med cheerleading, og bruker anlegget til egentrening, vil beskrive anlegget, og anbefale anlegget til andre:

”...I Fysak der er det kjempe bra, der kan vi trene. Og så, for hallene er så stor, og det er plass til mange folk, så kan du ha musikk, og så har du matter. Det er veldig viktig. Vi trenger de mattene for å kunne ”stunte” i det hele tatt. Så de bruker vi.” (Jente, 16, Fysak)

Det er tilrettelagt for ulike typer aktiviteter og det er stor plass. Her er et eksempel på en cheerleader som oppfatter hvilke tause forventninger som ligger i anlegget. Anleggets utstyr gir tause forventninger om at det kan drives med cheerleading grunnet mattene som er på gulvet inne i hoppehallen. Andre bruker av anlegget ville nok hatt andre forventninger til hoppehallen. La oss ta trikkere som et eksempel: ”2 stk trikker på bakken. Hoier og er glade for utførte triks” (Observasjon, mandag 31.oktober, Fysak). Trikkere er ungdom som utfører spektakulære triks i form av saltoer og andre hoppebevegelser med kroppen som hjelpemidler, samt det de har tilgjengelig, eksempelvis benker, husvegger og lignende. Trikkernes aktivitet viser at det er flere og varierte tause forventninger knyttet til anlegget og at disse oppfattes forskjellig ut i fra

interesse. Trikkerne benytter seg av matter på gulvet inne i hallen, men også hoppemadrassen, til å trene og utøve triks. Utformingen av anleggets skatehall gir forventninger til hvilke aktiviteter som skal foregå i skatehallen. En skaters beskrivelse av skatehallen: ”eg synes sjøl at det er Norges beste skatehall. Vi har ikkje så masse gode steder å skate på i Bergen. Eg kjører mest ramper, og det er bare Fysak som har skikkelige ramper” (Gutt, 16, Fysak). Denne beskrivelsen tyder på at anleggets skatehall er veldig bra og det er dens utforming som gjør at det er tause forventninger om at det kan kjøres i skikkelige ramper på anlegget. Dette er bare noen eksempler på hvilke tause forventninger som ligger i anlegget om hvilke fysiske aktiviteter man kan drive med på anlegget.

Det er rom for mange typer brukere på anlegget og det er ikke bare de som benytter seg av anlegget for aktivitetens skyld som kjennetegner brukerne. Det er også andre tause forventninger som ligger i anlegget. Anleggets oppholdsrom med sofaer, stoler og bord, og flere benker gjør at man kan være på anlegget for å henge, uten å drive med noe form for fysisk aktivitet. Det er flere eksempler på dette, blant annet et fra gangen på anlegget: ”jentene ute i gangen med store boblejakker henger utenfor toalettet, sitter og snakker og observerer andre jenter som går forbi” (Observasjon, tirsdag 1.november, Fysak). Disse jentene er her bare for å henge, ikke for aktivitetens del. Det er flere brukere på anlegget som tilbringer tid på anlegget i form av å henge. En som benytter seg mye av skatehallen sier at: ”de fleste som henger her er bare ”emofolk” og sånn. Som bare henger her for å være her liksom, det er ikke noe spesielt. Løper rundt i gangene og skriker og hoier” (Gutt, 16, Fysak). Dette tyder på at det er flere som bruker anlegget som et oppholdssted og som en sosial møteplass. Lederen ved Allaktivitetshuset Fysak sier at det som kjennetegner brukeren er at det er ”søkende ungdom som ønsker alternative aktivitetstilbud”, dette gjelder nok både de som er på anlegget for aktivitetens skyld og de som bare velger å henge på anlegget.

De tause forventningene som ligger i Allaktivitetshuset Fysak er mange og varierte. De er ikke gitt. Dette er fordi at anlegget er tilpasset flere aktiviteter der kreativiteten er det eneste som setter stopper for hvilke aktiviteter som kan bedrives. Hovedaktivitetene foregår i skatehallen og i ”hoppehallen”. I skatehallen er det tause forventninger om at aktiviteten skal dreie seg om skating, inline og BMX, men ikke hvordan, dette er på grunn av hallens størrelse og utforming. Inne i hopperommet er det en stor

hoppemadrass av luft som gjør at de tause forventningene er rettet mot at man skal benytte seg av denne, men man har sett eksempler på at det er andre tause forventninger som ligger i hallen. Man har også de to salene hvor man kan drive med det man måtte ønske. I den ene salen står det bordtennisbord, men det er også areal til å gjøre hva man vil og man kan ta i bruk ulikt utstyr som for eksempel baller, benker og lignende. I den andre salen er det et stort areal hvor man kan benytte utstyr som ball, fotballmål, rokkeringer, rulleskøyter, tau og lignende. Disse salene har ikke noen klare rammer for hva som skal foregå.

Man har sett at de moderne anleggenes utforming legger føringer for hvilke tause forventninger potensielle brukere forbinder med anlegget, og for hvilke aktiviteter som skal foregå på anlegget. Den største forskjellen på Arena Bekkestua og Allaktivitetshuset Fysak er anleggenes størrelser og aktivitetsmuligheter. Arena Bekkestua er et mindre anlegg der det er en hovedaktivitet det dreier seg om som gjør at de tause forventningene kan være mer gitt, enn på Allaktivitetshuset Fysak. Det er et mye større anlegg med flere aktivitetsmuligheter, som gjør at anleggets tause forventninger varierer fra hvor man befinner seg på anlegget, og dermed er ikke aktiviteten gitt i like stor grad. Med dette mener jeg, hvis vi tar skatehallene som eksempel, at størrelsen på skateområdet påvirker hvilke tause forventninger som ligger i hallene, og at disse nødvendigvis ikke er gitt. Med dette mener jeg at det er mange muligheter og det er ikke en bestemt ting man *skal* gjøre. Hvis man for eksempel ikke hadde hatt skatehallen, men bare en enkel rampe, hadde ungdommen hatt begrensede muligheter og de tause forventningene til rampen hadde vært gitt ved at man skulle bruke den til å kjøre frem og tilbake, og hoppe. Grupperingene i skatehallene viser at dette ikke er tilfellet. De tause forventningene på anleggene er ikke gitt fordi det er tilrettelagt for at man kan drive med ulike aktiviteter på ulike måter. Dette ser man også hos aktiviteten blant skaterene på Arena Bekkestua, men denne begrenser pga skatehallens størrelse.

5.1.3 Anleggenes organisering

Hvordan anleggene organiserer aktiviteter i form av åpningstid, type aktiviteter og hvem aktiviteten er for er med og avgjør anleggenes tause forventninger. Anleggenes organisering er veldig forskjellig. Dette er fordi Arena Bekkestua er en mindre hall, og

det er derfor nødvendig å ha tider for alder og aktiviteter. På Allaktivitetshuset Fysak kan du komme og gå akkurat når du vil i anleggets åpningstid.

Arena Bekkestua

Arena Bekkestua tilbyr skate, inline og BMX hver dag, utenom tirsdager da det er lagt opp til de organiserte aktivitetene nysirkus og capoeira. Aktiviteten på anlegget er delt inn etter aktivitet og alder og kan variere fra sesong til sesong (Leder, Arena Bekkestua). For å benytte seg av anlegget må man betale 50 kr for en dags billett, det er også mulighet å kjøpe halvårs- eller helårskort. Når ungdom tilbringer tid på anlegget varierer. En som bruker anlegget mye sier ”det kommer an på åpningstidene, vi pleier å være her ved fire-fem tiden, av og til får vi ikke skate før seks for det er mange unger som skater” (Gutt, 16, Arena Bekkestua). Aktiviteten bestemmes med andre ord etter hva som er oppsatt, og etter hvor mange som er på anlegget, dette følges nøye opp av de ansatte ved anlegget. Et eksempel var fra den dagen hvor det var satt opp tid for BMX fra 14.00 til 18.00. Det var ingen som benyttet seg av hallen i denne tiden fordi ingen BMX`ere møtte opp. Jeg snakker med en ansatt ved anlegget og han sier at:

”Onsdagen har generelt vært dårlig mellom 14-18. Grunnen til at de har inndeling med aktivitet og alder er fordi det er politisk bestemt. Jeg spør om de slipper til skatere når det er lite folk, men det gjør de ikke. Grunnen til det er at de har ”skutt seg selv i foten” med det før. Et eksempel: en syklist sier det er greit, og så plutselig er det ikke greit o.s.v. Hvis det skulle komme 10 skatere og så plutselig 5 syklistere så blir det konflikt. Det er svært svart-hvitt akkurat dette. Dette er den eneste innendørs skatehallen og folk fra hele Østlandet kommer hit for å skate” (Uformell samtale med ansatt på Arena Bekkestua, onsdag 9.november).

Denne formen for inndeling er nødvendig ved anlegget på grunn av anleggets kapasitet. Dette er et så populært tilbud, og det er veldig mange som benytter seg av anlegget. De ansatte ved anlegget kan på denne måten kontrollere hva som skjer og ha god oversikt over brukerne og aktivitetene. Det finnes også noen få unntak fra den ellers så strenge regelen. Det er hvis det for eksempel er få på anlegget og det drives med samme type aktivitet. Et eksempel på dette: ”det er en gutt og en mamma på rulleskøyter. Siden det ikke er flere så er det også en gutt i 16-17års alderen” (Observasjon, mandag 7.november, Arena Bekkestua). Ulempene med en slik form for organisering er som vi så at skatere kommer til hallen, og får ikke mulighet til å skate selv om de møter opp til en tom skatehall. Eksempel på dette fra onsdag hvor det var satt av tid til BMX`ere:

”utenfor hallen er det en gutt med hjelm og skateboard i hånden, men han leser at det er aktivitet for BMX, og han snur” (Observasjon, onsdag 9.november, Arena Bekkestua).

De ansatte passer på at dette blir fulgt opp:

Nede i 1.etg hører jeg at det kommer noen som kommentere at det ikke er noen her. De lurer på om de kan starte og skate eller om de må vente til kl 18.00. De maser om å få starte, og noen starter, men de må vente til kl 18.00. Gutter i 15-17 års alderen kommer opp i 2.etg til kontoret til de ansatte. De skal bruke bordtennisrommet. Det kommer en til opp i bordtennisrommet. Det er ca 8-10 stk her kl 17.50 i alderen 13-20 år, gutter, som venter på å ta i bruk en tom skatehall. De må vente til 18.00. Det er noen som prøver seg så vidt ved å rulle forsiktig på brettet sitt, men han kommuniserer med de ansatte som har full oversikt fra kontoret i 2.etg. De i 15-20 årene begynner bare å skate. De ansatte plystrer på skaterne fra bordtennisrommet for å unngå at de skal starte å skate, men det ingen som bryr seg lenger (Observasjon, onsdag 9.november, Arena Bekkestua).

Dette viser at det er veldig svart-hvitt. Ungdom får ikke lov å benytte seg av anlegget selv om det står tomt, men prøver allikevel å trosse medarbeiderne på anlegget. Dette er et eksempel på at moderen ungdom tester ut grenser og går i mot autoriteter (Sisjord, 1993). Dette er et populært tilbud og det er nødvendig å ha konsekvente regler. Lederen ved anlegget sier at grunnen til at det er så mange brukere er fordi

det er stadig flere som søker alternative aktivitetsformer og mange av de søker aktiviteter med større grad av frihetsfølelse. Vår strukturerte hverdag gjør at mange søker individuelle aktiviteter, men med en fellesskapsfølelse. Fritid skal være uten skjema, faste øvelser, faste tider, etc. (Leder, Arena Bekkestua).

Anleggets organisering er preget av faste tider som brukerne må forholde seg til. Dette strider litt i mot det lederen ved anlegget sier om hvorfor anlegget benyttes, det at fritid skal være uten skjema, faste øvelser, faste tider, etc. Grunnen for at de har dette er derimot forståelig.

Eksemplene på anleggets organisering viser at organiseringen er med å påvirke hvilke tause forventninger som ligger i anlegget. Når det er tid for skate/inline eller BMX er det ingen andre tause forventninger knyttet til anlegget enn den bestemte aktiviteten. Det er ingen tvil om at nå skal det foregå en bestemt aktivitet. At det koster 50 kr for en dagsbillett gjør at ungdom ikke kommer her bare for å henge, de kommer her for den oppsatte aktivitetens skyld. Dette styrker oppunder at det ikke foregår så mye aktivitet ved siden av de oppsatte aktivitetene, foruten om pauser mellom aktivitetene. For

eksempel hvis det er oppsatt tid for BMX er det ikke mange som kommer innom for å henge opp i 2.etasjen eller spille bordtennis, som ikke er BMX`ere. Anleggets størrelse (utforming) spiller også en vesentlig rolle i denne sammenhengen.

Allaktivitetshuset Fysak

Allaktivitetshuset Fysak er tilrettelagt for alle og man kan komme og gå når man måtte ønske. Anleggets åpningstid i hverdagene er fra kl 10.00-22.30. En bruker ”synes det er et veldig fint tilbud, for det koster ingenting. Og så kan vi ringe opp å låne hallen. Så jeg har gjort det mange ganger” (Jente, 16, Fysak). Dette er et lavterskeltilbud og man har mulighet til å leie tid i sal for egenorganisert aktivitet helt gratis. Eksempler på bruker som benytter seg av dette tilbudet er dansegrupper og cheerleadere til egentrening. Årsaken til at dette er tilbud som kan anses som bra, i tillegg til at det er gratis, kan begrunnes med at det er:

”For det jeg tror de har litt for alle, alle kan jo være her. Det er liksom ikkje, de luker ikkje vekk; du kan ikkje være her for at du er for liten eller for gammel, eller du kan ikkje det og da får du ikkje være her” (Jente, 16, Fysak).

Dette viser at brukere oppfatter anlegget som et sted hvor de kan komme når de måtte ønske og at de føler seg velkommen siden hvem som helst kan benytte seg av anlegget. Dette tror også lederen ved Fysak er grunnen for at anlegget benyttes av så mange typer ungdommer, han sier at: ”anlegget er åpent for alle, bevisst tilgjengelig aktivitetsareal. Tilrettelagt for ulike aktiviteter som ikke er regulert med fast tid”. Dette gjør at brukerne får en følelse av frihet når de benytter seg av anlegget, noe som er forenelig med ungdoms kulturelle frisetting (Ziehe, 1994). Denne type organisering kan også by på utfordringer:

”Eg tror ikkje det er et sted eg ville hengt liksom. For det eg har sett liksom små folk der ute som gjør ting de ikkje burde gjøre da. Og så er det jo vakt her. Det er jo veldig bra at det er vakt her. Men jeg har hørt mye sånn at det er noen som røyker der ute og røyker bak her. Og de er ganske små og, sånn 12års alderen. Ja, det er det jeg har hørt. Og jeg har sett det. Det er ikkje så kjekt. Så derfor er jeg litt glad for at det er en vakt her som hvert fall går rundt. For det var mye det før den vakten kom her, så var det enda mer, men nå er det nesten ingenting så det er veldig bra. Det lukter liksom ikkje røyk når du skal inn døren, der i inngangen. Nå er det vekke” (Jente, 16, Fysak).

Dette viser at det er enkelte brukere, eller har vært brukere, som driver med ting de ikke burde gjøre eller som ikke hører hjemme på anlegget. At det er en vakt som går rundt på anlegget på kvelden kan tyde på at det har vært negative hendelser på anlegget som ikke er ønskelige. Dette er en utfordring med tanke på anleggets organisering og åpenhet for alle. At anlegget er gratis og for alle kan virke negativt fordi dette kan tiltrekke ungdom som i utgangspunktet ikke er ute etter anleggets tilbud, men er ute etter å lage bråk.

Eksemplene på anleggets organisering viser at anleggets tause forventninger ikke er gitt, og at organiseringen gjør at brukerne har varierte tause forventninger til hvilke aktiviteter som skal foregå på anlegget og i de ulike hallene/salene.

5.1.4 Oppsummering – Hva kommuniserer anleggene?

Anleggenes tause forventninger og ungdoms tause kunnskap tilknyttet anlegget og dets sosiale system er avgjørende for om ungdom velger å ta i bruk de moderne idrettsanleggene eller ikke (Tangen, 2004). Hva er det som kjennetegner systemets kommunikative handlinger og hva er det meningsproduserende elementet ved handlingene på disse anleggene? Tangen (2004) sier at et idrettsanlegg er produsert for å bistå i idrettssystemets kommunikasjon, og påstår at idrettssystemets kommunikasjon kjennetegnes av det man forbinder som den organiserte idretten, det som handler om å vinne og unngå å tape. Hva kommuniserer da de moderne idrettsanleggene? Med utgangspunkt i dagens idrettspolitik, samfunnets utvikling og befolkningens forhold til idrett og fysisk aktivitet vil jeg påstå at dette bare er en del av idrettens kommunikasjon. Dagens idrettspolitik baserer seg på ”idrett og fysisk aktivitet for alle”, som forutsetter at det må legges til rette for både organisert og uorganisert fysisk aktivitet. Den norske befolkningens fysisk aktivitet er veldig viktig for staten. Dette fører til at idretten har legitimitet og et samfunnsansvar overfor staten. Jeg vil med dette som utgangspunkt si at idrett som sosialt system kan sees på som todelt, man har den organiserte idretten som Tangen (2004) refererer til, men man har også den uorganiserte idretten som kommuniserer en annen mening med utgangspunkt i andre koder. Den uorganiserte idrettens mening er ”prøving/feiling” i form av lek, øvelse og fysisk aktivitet, og de gjeldene kodene er læring og mestring. Arena Bekkestua og Allaktivitetshuset Fysak representerer den uorganiserte idrettens mening og kommunikative handlinger. Den idrettslige kommunikasjonen ved anleggene baserer seg på det som kjennetegner et

multianlegg. Dette betyr at det generaliserte mediet ved anlegget er fokuset på mestring og det sosiale.

5.2 Hva kjennetegner brukerne og miljøet ved anleggene?

Ungdommene er anleggenes og det uorganiserte idrettssystemets omverden.

Idrettssystemet kan verken oppstå eller vedvare uten ungdommene. Man er avhengig av at brukerne og ungdommene på anlegget benytter seg av anlegget og tilbudet som tilbys for at anlegget og aktiviteten på anlegget, og dets kommunikasjon skal oppstå og vedvare. Idrettssystemets identitet skapes av brukerne, deres ønsker og behov (Tangen, 2004).

5.2.1 Hvem benytter seg av anleggene?

Lederne ved anleggene påpeker at anleggene benyttes av mange forskjellige typer mennesker. Lederen ved Fysak sier at det er et ”vidt spekter av brukere og etnisk mangfold”, dette er noe som kan diskuteres. Det er flere eksempler på at det er mange i ulike aldre som benytter seg av anleggene. Eksempler på dette er fra skatehallen på Allaktivitetshuset Fysak en tidlig ettermiddag:

”Ca 20 stk, bare gutter. 2-3stk bruker BMX-sykkel. 4 gutter i 16-19 årene som skater frem og tilbake. De skater 2-2 gjør de triks, så er det de neste sin tur. 3 yngre gutter skater litt frem og tilbake. 1 jente skater i rampen. 10 stk borte i rampen, på tur. Og der ligger det masse sekker og ting. 3 stk på rullekøyter i 18-22års alderen. Det er MYE aktivitet, sykling, rullekøyter, skating. Grupperingene: en gjeng som bruker rampen – sirkelen, noen som bruker hele hallen, og noen som driver og trikser frem og tilbake på samme strekning. Alle driver med sine egne triks, ser på hverandre og venter på tur” (Observasjon, tirsdag 1.november, Fysak).

Man finner også eksempler på dette fra Arena Bekkestua:

”Folk holder på med sitt, de eldre gjør mer utfordrende triks enn de yngre. Noen som øver på triks, virker fokuserte og han ene ble irritert når han ikke fikk det til. En i 12-13 års alderen kjører frem og tilbake og øver på triks. 2 gutter i alderen 11-12 år drar frem en vinkel eller lignende foran en trapp, som de bruker til hopp. Det er ca 8 stk som kjører frem og tilbake og benytter seg av hoppet” (Observasjon, onsdag 9.november, Arena Bekkestua).

Her ser man at det er mange forskjellige typer mennesker i alle aldre som benytter seg av skatehallene på forskjellige måter, men er det riktig å si at det er ”et vidt spekter av brukere”, når det er et overveldende flertall av gutter som tar i bruk anleggene? Tall fra

anleggene kan bekrefte at det er et flertall av gutter som tar i bruk anlegget. På Arena Bekkestua er 70/80 prosent gutter, mens 20/30 prosent er jenter, og det er det tilsvarende på Allaktivitetshuset Fysak der 74 prosent er gutter og 26 prosent er jenter.

Det er et vidt spekter av brukere når det kommer til alder, ferdighetsnivå og aktivitet. Skatehallen er populær hos brukerne på Allaktivitetshuset Fysak og Arena Bekkestua. I skatehallene er det tilrettelagt for brukere med ulikt ferdighetsnivå. Dette kan bekreftes i skatehallens størrelse og hallenes utforming i form av hallenes ramper, baner og ulike hindringer og lignende. På Allaktivitetshuset Fysak er det er bredere spekter av brukere enn på Arena Bekkestua, noe som kan begrunnes i størrelsen og tilgjengelig aktivitetsareal. Det er man ulike typer mennesker og grupperinger på Allaktivitetshuset Fysak. Et eksempel på dette er inne i hallen med den store hoppermadrassen:

”Det øves på cheerleading, 2 gutter og 2 jenter. På madrassen er det ikke noe organisert, mye lek og moro. Cheerleaderne er konsentrerte. Det kommer en jente inn som har sittet ute i gangen ganske lenge og ”digger” musikken, og gjør mye ut av seg. Det sitter 2 jenter, ikke etnisk-norske, og følger med på cheerleaderne. De sitter med yttertøy på, ikke aktive. Gjengen i 15-18års alderen sitter og chiller og følger med på cheerleaderne, og det kan se ut som de etterligner og ler av dem” (Observasjon, tirsdag 1.november, Fysak).

Her er et eksempel på to helt ulike grupper som benytter seg av hallen, og hopperommet. Den ene gruppen er her for aktiviteten sin del, mens den andre gruppen er her på grunn av det sosiale, og man kan dermed si at det er et bredt spekter av brukere som benytter seg av anlegget.

5.2.2 Aktivitet på egne premisser uten prestasjonsjag

Anleggene kjennetegnes som et multianlegg der mestring og det sosiale vektlegges.

Lederen ved Arena Bekkestua sier at anleggene er et sted ungdom

”kan bedrive sin aktivitet på helt egne premisser. En offentlig, sosial møteplass med voksen tilstedeværelse uten forpliktelser utover vanlig skikk og bruk. Du kommer, lærer og finner ut om dette er det som passer for deg. Frihet er et stikkord” (Leder, Arena Bekkestua).

I tråd med det lederen sier, kan disse anleggene oppfattes som et ”fristed” der man har muligheten til å unngå hverdagens prestasjonsjag. Brukerne beskriver anlegget, sammenlignet med den organiserte idretten, som:

”Jeg synes det er veldig veldig bra. Før når jeg spilte lagsport så synes jeg dette var veldig fristende, for da fikk du liksom selv bestemme når du har lyst å dra bort, og når du har lyst å skate, eller kjøre sykkel holdt på å si. Så du kan på en måte bli din egen herre over hva du gjør. Så jeg synes det er drit chill tilbud, så om vinteren også, jeg hater vinteren, synes det er jævlig. Så da kan jeg komme her å late som det er sommer.” (Gutt, 16, Arena Bekkestua)

”Jeg liker meg veldig mye bedre, for man har mye mer frihet til å bruke så mye tid man vil, og gjøre det man har lyst til. Man slipper, eller man er uavhengige av hva man gjør i et idrettslag.” (Gutt, 18, Arena Bekkestua)

Med utgangspunkt i sitatene ser man at ungdommen synes at tilbudet er positivt fordi de har friheten til å bestemme over seg selv og gjøre akkurat det de vil, når de vil.

Anleggets fokus, samt ungdoms følelse av frihet, bidrar til å skape en mestring- og læringsarena. Gjennom observasjon av brukerne og deres aktivitet har jeg fått inntrykk av og sett at brukerne er veldig opptatt av å utvikle sine egne og andres ferdigheter.

Eksempler på at brukeren ønsker å utvikle sine ferdigheter ser man inne i skatehallene der blant annet ”en gutt på 10-12 år, som har vært her lenge, har teipet fast beina i skateboardet” (Observasjon, 1.november, Fysak). Et annet eksempel er en eldre skater.

”Han blir oppgitt over at han ikke får til triks. De er flere av de eldste skaterne som blir oppgitt når de ikke får til planlagte triks” (Observasjon, mandag 7.november, Arena).

Brukerne er også opptatt av å utvikle ferdigheter sammen og lære av hverandre uavhengig av ferdighetsnivå.

”De støtter han som ikke er så flink. Han tar ”triks” en gang i blant. Ikke så mye som de andre. De andre (de flinke) ”gir han tegn” til at han kan trikse. Han ene av de flinke er opptatt av å lære han ene. Vet ikke hvilke forhold de hadde fra før” (Observasjon, mandag 31.oktober, Fysak).

Dette eksempelet viser at brukerne bryr seg om hverandre og interesserer seg for hverandres aktivitet. En gjennomgående trend som er observert på begge anleggene er at brukerne gir hverandre positiv feedback og støtte i form av positive kommentarer, og de er alltid klar for å gi hverandre ”high-five”. Med utgangspunkt i disse utsagnene og observasjonseksemplene ser man at aktivitet på egne premisser fører til en frihetsfølelse, og at felles interesser bidrar til et sosialt fellesskap. Brukerne kommuniserer anleggenes mening gjennom sine handlinger, og sørger for at det sosiale systemet opprettholdes og vedvarer.

5.2.3 Felles interesser styrker det sosiale fellesskapet

Det er viktig å være en del av et sosialt fellesskap og føle tilknytning til en eller flere ungdomskultur(er). Gjennom ungdomskulturene kan man identifisere seg med hverandre på grunn av felles holdninger og verdier (Sisjord, 1993). Et eksempel på dette og det som kan kjennetegne anleggenes ungdomskultur, er en brukers beskrivelsen av sin vennekrets:

”Veldig variert, du har på en måte en vennekrets som du skaper her på Arena, så da er det de du skater med. Ja det får du jo så å si med en gang du begynner å skate, så får du en vennekrets rundt det. Folk er jo hyggelig og prater med hverandre. Så da får du liksom bekjente i hvert fall. Mens vennekretsen hjemme er litt sånn andre typer folk. Litt mer ”keegere”, ”keegere” typer. Annerledes mennesker rett og slett. Det er nesten sånn at man oppfører seg litt annerledes når man kommer inn i bygget og skater, så er det litt sånn at du kan skrike og hoie og det er litt sånn som skjer hele tiden da, mens hjemme er det roligere. Du kan få en vennekrets innenfor det. Skateboard har jævlige mye å by på innenfor, for du får en vennekrets, så om sommeren blir det sånn at man møtes i byen og så blir det en greie rundt det. Så kan du få veldig mye utbytte. Veldig hyggelige mennesker. De sier hei når du kommer. De slår av en prat. Det er ikke noe sånn på en måte forskjellige gjenger at forskjellige vennekretser innenfor hallen, slik at du snakker ikke med de. Det er på en måte åpent, så du kan jo prate med hvem som helst” (Gutt, 16, Arena Bekkestua).

Denne beskrivelsen viser at ungdomskulturen innenfor anleggene skaper sosiale relasjoner og fellesskap. Brukerens sammenligning av vennekretsen på anlegget og vennekretsen utenfor anlegget tyder på at ungdomskulturene er svært forskjellig. Han sier blant annet at man oppfører seg annerledes når man kommer inn i bygget og skater, og at man herjer litt mer. Videre sier han at miljøet på anlegget er på en måte mer åpent og man kan prate med hvem som helst. Det tyder på at miljøet på anleggene er mer inkluderende og åpent, uavhengig av hvem man er og hvor gammel man er, i motsetning til ungdomskulturen utenfor anlegget. Dette samsvarer med hva lederen på Allaktivitetshuset Fysak sier om ungdomsmiljøet ved anleggene: ”miljøet på anleggene kjennetegnes av at ”anleggene har et åpent og inkluderende ungdomsmiljø” (Leder Allaktivitetshuset Fysak). Dette viser at brukerne og de ansatte har en felles forståelse av kulturen ved anleggene, og er et bra utgangspunkt for videre utvikling av anleggene. En annen bruker bekrefter også dette og som sier at

”Det er veldig bra. Mellom alder og alt mulig, alle er snille. Det er vel for alle har samme interesse og det handler om skateboard og da har det ikke noe å si på alder eller hvor god man er” (Gutt, 18, Arena Bekkestua)

Miljøet på anlegget virker problemfritt på grunn av tilknytningene brukerne har til hverandre. Miljøet kjennetegnes av at ”alle kjenner alle egentlig fordi du kommer til å snakke med alle uansett. Grunnen til dette er at det er så tett miljø” (Gutt, 16, Fysak). Anleggene virker som et sted ungdom kan ”rømme” til for å unngå hverdagens krav og forventninger.

5.2.4 De ansatte ved anleggene er en naturlig del av ungdomsmiljøet

De ansatte ved begge anleggene har utdanning som miljøarbeidere eller lignende, og interesserer seg for de aktivitetene anleggene representerer (Leder, Arena Bekkestua; Leder Allaktivitetshuset Fysak). De ansatte er en naturlig del av det ungdomskulturelle miljøet. De går rundt på anlegget for å slå av en prat og tar del i de ulike aktivitetene. ”Han som er ansatt trikser rundt, men passer også på at alle har det bra. Han spør de som er i hallen ”*hvordan går det? hvordan har du hatt det i helgen?*” o.s.v.” (Observasjon, mandag 7.november, Arena Bekkestua). Lederen ved Arena Bekkestua forteller om de ansatte: ”vi har voksne og unge voksne som har en tilknytning til den aktivitet vi har på huset” (Leder, Arena Bekkestua). De ansatte fungerer mer som en *kompis* enn som en autoritær voksenperson, og verdsettes blant de som benytter seg av anleggene. Brukeren forteller om et positivt miljø mellom brukerne og de ansatte: ”Ja, veldig. De hjelper alltid til og sånn” (Gutt 16, Fysak). ”De som jobber her er kjempe hyggelige og motiverende. Har alltid noe å komme med” (Gutt, 16, Arena Bekkestua). ”Det at man får hjelp av de som jobber her til å lære å stå på skateboard og sånn” (Gutt, 18, Arena Bekkestua). Under observasjon på anleggene ser jeg at kontordøren alltid står åpen, noe som betyr at miljøet er veldig inkluderende, også mellom de ansatte og brukerne. Dette er viktig og anleggene ”jobber mye med det, viktig og helt avgjørende med gode relasjoner mellom brukere og ansatte. Viktig i forhold til utviklingen av huset, aktivitetene og ungdomsuttrykket” (Leder, Allaktivitetshuset Fysak).

5.2.5 Oppsummering – Hva kjennetegner identiteten til anleggene og det uorganiserte idrettssystemet?

Anleggets identitet kjennetegnes av brukerne, deres aktivitet og samhandling med hverandre, samt med de ansatte. Man kan diskutere om det er et vidt spekter av brukere, men aktivitetsnivået, ferdighetsnivået og alderen på brukerne spenner i hvert fall over et bredt spekter. Brukernes aktivitet opprettholder og sørger for at anleggene som sosiale system vedvarer. Årsaken til at brukerne benytter seg av anleggene er på grunn av

aktivitetene det er tilrettelagt for, men vel så viktig er miljøet blant brukerne. Miljøet kjennetegnes som åpent og inkluderende, som en mestring- og læringsarena, og av et sterkt sosialt fellesskap. Ungdom har en stor frihetsfølelse når de benytter seg av anleggene og kan forklares i at det ikke er noen spesiell form for organisering rundt aktivitetene og at de ansatte ved anleggene ansees mer som en kompis, enn som en autoritær voksen. Anleggene og idrettssystemets identitet formes av miljøet, og skapes av brukerne.

5.3 Avslutning

Moderen ungdom er mer selvstendig i dag enn sine tidligere generasjoner, og dette kan forklares med bakgrunn i samfunnets kulturelle frisetting (Ziehe, 1994). På grunn av alle valgmulighetene og de globale påvirkningene må ungdom administrere sitt eget liv. Deres valg og hvordan de lar seg påvirke er avgjørende for deres identitet og kultur (Giddens, 1991). Tidligere og i større grad formes ungdom av jevnalderskulturer og voksenverden utenfor familien. Ungdoms erfaringer og deres direkte relasjon til jevnaldrende, det å være en del av et sosialt fellesskap, og ha tilknytning til ungdomskulturer utgjør ramme og basis for utvikling av deres identitet (Sisjord, 1993; Ziehe, 1994).

Fritidsarenaer tilrettelegger for ungdomskulturer og situasjoner der ungdom kan utvikle seg i samhandling med andre (Sisjord, 1993). På fritidsarenaer har sosiale og kulturelle faktorer mindre innflytelse over ungdom. De er mer selvstendige og står overfor en økt frihet som vil si at dem står i en fri og ubundet relasjon til den sosiale og kulturelle konteksten som omgir deres liv (Giddens, 1991; Ziehe, 1994). De moderne anleggenes eksistens kan forstås som et resultat av den voksende globale ungdomskulturen som preger samfunnet vårt. De fungerer som en viktig sosial møteplass, og aktivitetene foregår på ungdoms premisser. Anleggene legger til rette for at ungdom skal ha økt frihet. Miljøet ved anleggene kjennetegnes som åpent og inkluderende, noe som skaper en sterk tilhørighet blant brukerne og blant brukerne og de ansatte. Dette sosiale fellesskapet legger rammer for moderne ungdoms identitet.

Med bakgrunn i mine empiriske funn og det teoretiske rammeverket synes jeg at det er grunnlag for å si at disse anleggene representerer og tilrettelegger for moderne ungdomskulturer. Dette gjør at disse arenaene kan dekke moderne ungdoms behov for

en fritidsarena. Hvilken betydning disse anleggene har for ungdom varierer fra ungdom til ungdom, men det som kjennetegner miljøet ved anleggene er noe som verdsettes hos de fleste. Det sterke sosiale fellesskapet setter brukerne stor pris på og er av stor betydning for dem og deres identitetsutvikling. Man kan spørre seg om dette tilbudet appellerer til de fleste moderne ungdommene, eller om det er tilrettelagt for spesielt interesserte. Det skal også sies at det er tilrettelagt med utgangspunkt i ungdomskultur, men det betyr ikke at alle ungdommer velger å benytte seg av anleggene og deres tilbud.

5.3.1 Forslag til videre forskning

For videre forskning foreslår jeg at man kan se på anleggene fra potensielle brukeres side og funnet ut hvilke ferdigheter de har i forhold til idrettssystemet på anleggene, og funnet årsaken til hvorfor de ikke benytter seg av anleggene. Kan det sammensviede miljøet på anleggene føre til at potensielle brukere har vanskelig for å komme inn på og ta del i ungdomskulturen? Videre er det interessant å se på anleggenes delsystemer og hvordan omverden tilrettelegger for å opprettholde og vedvare dette idrettssystem. Med dette som utgangspunkt måtte man ha sett på anleggenes rolle i samfunnet ut i fra et institusjonelt perspektiv, og deres delsystemer.

Referanser

- Bestemmelser (2011). *Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet – 2011*. Oslo: Kultur- og kirkedepartement. Hentet 15.januar 2012 fra http://www.regjeringen.no/Upload/KKD/Idrett/V-0732B_2011.pdf
- Breivik, G. & Vaagbø, O. (1998). Utvikling i fysisk aktivitet i den norske befolkning 1985-1997. *Norges Idrettsforbund og Olympiske Komite*
- Breivik, G., Sand, T. S., Rafoss, K., Tangen, J. O., Thoren, A. K. H., Bergaust, T. E. & Stokke, K. B. (2011). Fysisk aktivitet: Omfang, tilrettelegging og sosial ulikhet. *Nasjonalt råd for fysisk aktivitet*
- Coffey, A., & Atkinson, P. (1996). *Making sense of qualitative data. Complementary research strategies*. California: Sage Publications, Inc.
- Dølvik, J. E., Danielsen, Ø. & Hernes, G (1988). Kluss i vekslinga. Fritid, idrett og organisering. *FAFO*
- Eidheim, F. (1998). Aktivitet eller idrett? En evaluering av Kulturdepartementets Storbyprosjekt til idrettsformål. *NIBR, prosjektrapport 19*
- Føllesdal, D., & Walløe, L. (2004). *Argumentasjonsteori, språk og vitenskapsfilosofi*. Oslo: Universitetsforlaget
- Giddens, A. (1990). *The Consequences of Modernity*. Cambridge: Polity Press
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity. Self and Society in the late modern age*. Cambridge: Polity Press
- Græsdal, L. (2000). *Åpen hall – en alternativ form for ungdomsidrett. En delundersøkelse av evalueringen av FUNI-prosjektet*. Hovedfagsoppgave ved Norges Idrettshøgskole, Oslo.

- Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget
- Halvorsen, K. (2003). *Å forske på samfunnet – en innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Cappelen Akademiske Forlag
- Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet – en innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Cappelen Akademiske Forlag
- Hammersley, M. & Atkinson, P. (1996). *Feltmetodikk. Grunnlaget for feltarbeid og feltforskning*. Oslo: Ad Notam Gyldendal
- Heggen, K., Myklebust, J. O. & Øia, T (Red.). (2001). *Ungdom. I spenninga mellom det lokale og det globale*. Oslo: Det Norske Samlaget
- Idrettspolitiske dokument (2011-2015). Oslo: NIF. Hentet 30.oktober 2012 fra http://www.idrett.no/omnif/ipd/Documents/Idrettspolitisk_dokument2011_2015.pdf
- Johannessen, A., Tufte, P. A. & Veiden, P. (2006). *Å forstå samfunnsforskning*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Kaspersen, L, B. (2001). *Anthony Giddens – introduktion til en samfundsteoretiker 2. reviderede udgave*. København: Hans Reitzels Forlag
- Krange, O. (2004). Grenser for individualisering. Ungdom mellom ny og gammel modernitet. *Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, nr 4*. Hentet 5.februar 2012 fra http://www.nova.no/asset/4368/1/4368_1.pdf
- Kvale, S., Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju. 2.utgave*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Kvello, Ø. (red.) (2008). *Oppvekst. Om barns og unges utvikling og oppvekstmiljø*. Oslo: Gyldendal Akademisk

- Nielsen, J. C., Højholdt, A. & Simonsen B. (2004). *Ungdom og foreningsliv. Demokrati-fællesskab – læreprocesser*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag
- Rafoss, K. (2009). Finansiering og forvaltning av anleggsmidler – konflikter, kompromiss og konsensus. I: K. Rafoss & J. O. Tangen (Red.), *Kampen om idrettsanleggene. Planlegging, politikk og Bruk*. (s 29-51). Bergen: Fagbokforlaget.
- Rafoss, K. & Breivik, G. (2009). Anleggsbruk i befolkningen – en studie av anleggstyper, aktivitetsprofiler og endring. I: K. Rafoss & J. O. Tangen (Red.), *Kampen om idrettsanleggene. Planlegging, politikk og Bruk*. (s 53-79). Bergen: Fagbokforlaget.
- Rafoss, K. & Tangen, J. O. (red.). (2009). *Kampen om idrettsanleggene. Planlegging, politikk og bruk*. Bergen: Fagbokforlaget
- Rafoss, K. (2011). Forvaltning og interessekamp om statlige midler til idrettsanlegg. I: D. V. Hanstad (Red.), *Norsk idrett. Indre spenning og ytre press*. (s 427-446). Oslo: Akilles.
- Seippel, Ø., Standbu, Å. & Sletten, M. A. (2011). Ungdom og trening. Endring over tid og sosiale skillelinjer. *Norsk Institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring*, 3
- Sisjord, M. K. (1993). *Idrett og ungdomskultur. Bø-ungdom i tall og tale*. Oslo: Norges Idrettshøgskole
- Skille, E. Å. (2006). Ungdom og idrett. Empiriske faktorer, teoretiske perspektiver og metodiske refleksjoner. *Høgskolen i Telemark, Rapport nr 7 2006*
- St.meld. nr 41 (1991-1992). *Om idretten: Folkebevegelse og folkeforlystelse*. Oslo: Kulturdepartementet
- St.meld. nr 14 (1999-2000). *Idrettslivet i endring: Om statens forhold til idrett og fysisk aktivitet*. Oslo: Kulturdepartementet

- Strandbu, Å. & Øia, T. (red.). (2007). *Ung i Norge. Skole, fritid og ungdomskultur*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag
- Tangen, J. O. (1997). *Samfunnets Idrett. En sosiologisk analyse av idrett som sosialt system, dets evolusjon og funksjon fra arkaisk til moderne tid*. Bø i Telemark: Høgskolen i Telemark
- Tangen, J. O. (2004). Idrettsanlegg og anleggsbrukere - tause forventninger og taus kunnskap. Skisse til en ny forståelse av idrettsanleggenes danning, betydning og funksjon. *Teora Telemark Open Research Archive, HIT skrift 2*. Hentet 31. januar 2012 fra <http://teora.hit.no/dspace/handle/2282/18>
- Tangen, J.O. (2007). Idrettsanlegg og idrettsdeltakelse: For de fleste – eller for noen få? I: A. Hompland (Red.), *Idrettens dilemmaer*. (s 61-77). Oslo: Akilles.
- Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget
- Yin, R. K. (2009). *Case study research. Design and methods. Fourth Edition*. California: SAGE Publications, Inc.
- Ziehe, T. (1994). *Kulturanalyser. Ungdom, utbildning, modernitet*. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposion
- Øia, T. & Fauske, H. (2010). *Oppvekst i Norge*. Oslo: Abstrakt forlag AS

Internett sider

Allaktivitetshuset Fysak. Hentet 14 mai 2011 fra
http://www.regjeringen.no/upload/KKD/Idrett/Fysak_Trykk.pdf

Arena Bekkestua. Hentet 14.mai 2011 fra
<http://www.regjeringen.no/upload/KKD/Idrett/ArenaBekkestua.pdf>

Fakta om anlegget. Hentet 23.februar 2012 fra
<https://www.baerum.kommune.no/Organisasjonen/kultur/Ungdomstjenesten/Arna/Bekkestua/Fakta-om-Arena/>

Full fart i feel good-miljøene. Hentet 19.september 2012 fra
<http://www.nih.no/om-nih/aktuelt/nyheter/full-fart-i-feel-good-miljoene/>

FYSAK. Hentet 4.mars 2012 fra
https://www.bergen.kommune.no/portal/page/portal/bkinternet/subpage3?id=T663&k1_mode=right&m2_mode=venstremeny&m3_mode=spot1&re1_mode=pot1&re_mode=spot2&re3_mode=artcenter§ionId=3764

Hovedfordelingen til idrettsformål. Hentet 13. januar 2012 fra
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/tema/idrett/hovedfordelingen-til-idrettsformal.html?id=449357>

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komités lov. Hentet 10. mars 2012 fra
<http://www.lovdatab.no/nif/hifl-20070512-0001.html#1-2>

Om Idrettservice. Hentet 4. mars 2012 fra
<https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/idrettservice/4045>

Om NIF. Hentet 20.februar 2012 fra <http://www.nif.no/omnif/Sider/forside.aspx>

Statlig idrettspolitikk. Hentet 10.mars 2012
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/tema/idrett/statlig-idrettspolitikk.html?id=426578>

Stenger deler av Fysak allaktivitetshus. Hentet 5.mars 2012 fra
https://www.bergen.kommune.no/aktuelt/presserom/pressemeldinger/article_35041

Vedlegg

Vedlegg 1: Forespørsel til anleggene om datainnsamling

Hei.

Jeg, Lene Øvstebø Opheim, er masterstudent på Norges Idrettshøyskole og skal skrive min avsluttende masteroppgave som omhandler ungdom og deres bruk av moderne idrettsanlegg.

Jeg ønsker å finne ut av ungdoms behov for slike typer anlegg, sammenlignet med idretten og de tradisjonelle idrettsanleggene.

For å finne ut av dette ønsker jeg å observere brukerne av anleggene, Allaktivitetshuset FYSAK i Bergen og Arena Bekkestua i Bærum, og intervju opptil 5 ungdommer ved hvert anlegg i alderen 16-19 år. Jeg vil observere over 3 dager, og intervju ungdommen i etterkant av observasjonene. Jeg ønsker å gjennomføre denne datainnsamlingen i løpet av oktober og november måned.

For å kunne gjennomføre denne studien trenger jeg din hjelp. Jeg lurte på om det var noen mulighet for at jeg kunne gjennomføre denne type datainnsamling ved anlegget, og om du ville være behjelpelig med å informere ungdommen om denne studien ved å dele ut vedlagt informasjonsskriv om forskningsprosjektet? Jeg ønsker også å ha en samtale med deg for å kunne få litt informasjon om anlegget og deres tilbud til barn og unge.

Denne studien er meldt til og godkjent av Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste A/S.

For mer informasjon se vedlagt informasjonsskriv.

Hvis det er noen spørsmål kan du ringe meg på 92290179, eller sende en e-post til lene_opheim@hotmail.com. Du kan også kontakte min veileder Eivind Å. Skille på 62 43 00 54, eller sende en e-post til eivind.skille@hihm.no.

Håper på positiv tilbakemelding.

Mvh

Lene Øvstebø Opheim

Vedlegg 2: Informasjonsskriv

Informasjonsskriv til anleggene og ungdommene om gjennomføring av forskningsprosjekt som omhandler ungdom; deres fritid og bruk av moderne anlegg.

Dette er en forespørsel til brukerne av anleggene i alderen 16-19 år om å delta i intervju i forbindelse med min avsluttende masteroppgave.

Jeg, Lene Øvstebø Opheim, studerer Idrettsvitenskap, Sport Management, ved Norges Idrettshøgskole og holder på med min avsluttende masteroppgave. Oppgaven omhandler ungdom og deres fritid, der jeg skal undersøke ungdoms bruk av moderne idrettsanlegg og deres behov for et slikt tilbud. Det finnes to slike type idrettsanlegg i Norge, henholdsvis i Bergen og Bærum kommune. Jeg er interessert i å finne ut hva de moderne idrettsanleggene bidrar med og hvor viktig de er for ungdommenes fritid, sammenlignet med idretten og de tradisjonelle idrettsanleggene.

For å finne ut av dette, ønsker jeg å observere og intervjuere brukerne av Allaktivitetshuset FYSAK i Bergen og Arena Bekkestua i Bærum. I denne sammenhengen ønsker jeg å intervjuere ungdom i alderen 16-19 år. Spørsmålene vil dreie seg om ungdommens fritid med fokus på deres bruk av det moderne anlegget, og deres opplevelser og oppfatninger om dette tilbudet. Under intervjuet vil det bli brukt båndopptaker og det vil bli tatt notater. Innsamlingen av dataene vil foregå ved anleggene, i månedene oktober og november.

Det er frivillig å delta i studien og du har mulighet til å trekke deg når som helst, uten å måtte begrunne dette. Dersom du trekker deg vil alle innsamlede data bli anonymisert og slettet. Alle opplysningene blir behandlet konfidensielt, og det er ikke mulig å identifisere deg gjennom oppgaven. Opplysningene anonymiseres og opptakene slettes når oppgaven er ferdig, innen utgangen av 2012.

Dersom du ønsker å stille til intervju kan du ta kontakt med meg på anlegget eller kontakte meg på telefon 922 90 179 eller på e-post lene_opheim@hotmail.com.

Hvis det er noen spørsmål kan du ringe meg på 922 90 179, eller sende en e-post til lene_opheim@hotmail.com. Du kan også kontakte min veileder Eivind Å. Skille på 62 43 00 54, eller sende en e-post til eivind.skille@hihm.no.

Studien er meldt til og godkjent av Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste A/S.

Med vennlig hilsen

Lene Øvstebø Opheim

Trasoppveien 2F

0671 Oslo

Vedlegg 3: Intervjuguide

Intervjuguide

Fritiden

1. Kan du fortelle litt om fritiden din, og hva du liker å gjøre?
2. Hvor tilbringer du /dere tid på fritiden?
3. Hva pleier dere å gjøre?
4. Er du eller har du vært medlem i et idrettslag?
 - a. Hva er det som gjør at du driver med idrett/hvorfor sluttet du?
 - b. Hva er det om gjør at du ikke har drevet med idrett?
5. Er data, spill og tv en stor del av din fritid?
6. Hvilke sosiale medier bruker du og hvor mye tid bruker du på det?
 - a. Hva bruker du facebook til?

Venner/Jevnaldrende

1. Hvordan vil du beskrive din vennekrets? Vil du si at du har mange venner, eller noen få nære?
2. Hva vil du si er typisk for ungdom i dag? Hva kjennetegner ungdommen i dag?

Generell oppfattelse om anlegget – Ungdomskultur

1. Hvordan vil du beskrive dette tilbudet/anlegget? (Hvordan ville du forklart anlegget til andre)
2. Hva er det som gjør at dette er et bra fritidstilbud for ungdom?
 - a. Hvorfor velger du å være her på fritiden din?
3. Er det noe du skulle ønske var annerledes eller noe du savner ved tilbudet/anlegget?
4. Hvordan vil du beskrive brukerne/hva kjennertegner brukerne av anlegget?
 - a. Hva synes du om forholdet/miljøet mellom brukerne på anlegget?

5. Hvordan er det å være her sammenlignet med andre typer fritidsaktiviteter som..?
 - a. Å være medlem i et idrettslag?
 - b. Være med venner hjemme eller hjemme hos dem?
 - c. Se på tv, og være på data og internett?
 - d. Henge i sentrum eller lignende?

Fritid på anlegget

1. Når begynte du å ta i bruk anlegget?
2. Hvem er du med når du tilbringer tid på anlegget?
3. Når på dagen er du her og hvor lenge er du her?
4. Hva pleier du å gjøre når du er på anlegget?
5. Hvordan kommer du deg til anlegget?
6. Har du lang vei til anlegget?

Vedlegg 4: Spørsmål til lederne

Spørsmål rundt anlegget.

- 1. Hva er målet med anlegget?**
- 2. Hva legger dere i en moderne ungdomskultur?**
- 3. Hvordan vil du beskrive miljøet på anlegget?**
- 4. Hva kjennetegner brukerne av anlegget?**
- 5. Hvilket kjønn er mest representert?**
- 6. Hvordan vil du beskrive relasjonene mellom brukerne?**
- 7. Vil du si det er mange forskjellige typer ungdom som benytter seg av anlegget?**
- 8. Hva tror du er grunnen til at det er mange brukere, og så mange forskjellige type brukere ved anlegget?**
- 9. Hva ser du på som positivt med et slikt anlegg/fritidstilbud for ungdom?**
- 10. Hvorfor er det behov for slike typer anlegg/fritidstilbud for ungdom?**
- 11. Hva får ungdom ut av å være her sammenlignet med å være medlem i et idrettslag?**
- 12. Hvordan fungerer anlegget?**
 - a. Hva er åpningstidene?**
 - b. Hvor mange ansatte er dere, og hvilke roller har dere?**
 - c. Hvilke regler må brukerne av anlegget forholde seg til?**
- 13. Kan du beskrive relasjonene mellom de ansatte og brukerne av anlegget?**

